

Driestar hogeschool

Studiegids Duits

2026-2027

Inhoudsopgave algemeen deel en programma generiek

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool-----	2
1.1 Leraar, een prachtig beroep -----	2
1.2 Onze hogeschool -----	2
1.3 De ideale student-----	2
2. De inhoud van de opleiding-----	4
2.1 Bachelor-masterstructuur-----	4
2.2 Propedeuse -----	4
2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar -----	4
2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma -----	6
2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel -----	6
2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel -----	8
2.7 Bekwaamheidseisen -----	8
2.8 Interculturele ervaring en internationalisering-----	8
3. Algemeen en organisatorisch -----	12
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris -----	12
3.2 Absentie -----	12
3.3 Inleveren van opdrachten-----	12
3.4 Boekenlijst -----	13
3.5 Onderwijsinhouden -----	13
3.6 Diploma-uitreiking-----	13
4. Faciliteiten-----	14
4.1 Parkeren -----	14
4.2 Vertrouwenspersonen -----	14
4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking -----	14
5. Procedures en reglementen -----	15
5.1 Rechtsbescherming-----	15
5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen -----	15
5.3 Plagiaat -----	16
5.4 AI-----	16
5.5 Landelijke (kennis)toetsen -----	16
6. Organisatie en aanspreekpunten -----	17
6.1 Namen en adressen -----	17
6.2 Collegetijden-----	18
7. Inschrijving, toelating en studiekosten -----	21
7.1 Toelatingseisen -----	21
7.2 Informatie over de opleiding-----	21
7.3 Aanmelding -----	22
7.4 Collegegeld -----	22
8. Vrijstellingen en specifieke routes-----	26
8.1 Vrijstellingen-----	26
8.2 Specifieke trajecten -----	28
9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma -----	29

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool

1.1 Leraar, een prachtig beroep

Lesgeven in het voortgezet onderwijs is geen dag hetzelfde. Contact met leerlingen is altijd boeiend en verrassend! Als leraar kun je de passie voor jouw vak overbrengen op jongeren. Als leraar lever je een belangrijke bijdrage aan hun vorming, je leeft hen voor als christen en probeert hen iets mee te geven vanuit de Bijbel. Kortom: houd je van jongeren én van je vak, dan is het leraarschap ongetwijfeld wat voor jou!

Bij Driestar hogeschool kun je zeven mooie tweedegraads lerarenopleidingen volgen: Duits, Engels, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde. Deze opleidingen kun je in verschillende varianten doen. Het diploma geeft je bevoegdheid om les te geven in de onderbouw van havo en vwo en in alle leerjaren van het vmbo en het mbo. Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen vertellen we in deze studiegids meer over de studie zoals deze is ingericht in het leerjaar 2026/2027. Omdat het generieke deel van de opleiding is veranderd, verwijzen we studenten die nog onderdelen van het oude programma moeten afronden naar de [Studiegids Generiek eerdere cohorts](#). Naast de informatie in deze studiegids kun je verschillende documenten op Eduweb [vinden](#) zoals de onderwijs- en examenregelingen en het studentenstatuut. Deze studiegids valt onder de reikwijdte van de onderwijs- en examenregelingen.

1.2 Onze hogeschool

Driestar hogeschool leidt leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Onze lerarenopleidingen staan landelijk goed bekend. We zijn deel van een organisatie die veel kennis over onderwijs heeft en werkt vanuit Bijbelse bronnen en christelijke waarden. We ondersteunen je in je vorming als docent. Het onderwijs heeft innerlijk gewortelde leraren nodig.

Onze christelijk-reformatorische identiteit vormt een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het doortrekt alles wat we doen: de omgang met elkaar en onze studenten en het invullen van de colleges. We spannen ons in om leraren op te leiden die zich geworteld weten in de Bijbelse leer en de gereformeerde belijdenis, die bewogen zijn met kinderen en jongeren en hart hebben voor hun werk. We hebben een duidelijk herkenbare christelijke identiteit. Dat betekent niet dat er alleen christelijke studenten voor onze opleidingen kiezen. Iedereen is welkom en ook studenten met een andere levensovertuiging voelen zich in het algemeen thuis op onze kwalitatief sterke, waardengedreven hogeschool waar studenten zich gezien en gekend weten.

Naast het opleiden van (aanstaande) docenten helpen we scholen bij de vormgeving van goed onderwijs en het nascholen van docententeams. Veel van onze docenten geven ook les in het funderende onderwijs. Voor de docenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (afgekort tot Ivo) geldt doorgaans dat ze ook een betrekking hebben of hebben gehad binnen een van deze soorten onderwijs. Zo hebben we niet alleen gedegen kennis van de theorie, maar we weten ook wat er leeft in de praktijk. Dat merk jij in je opleiding.

Kenmerkend voor onze hogeschool is verder de kleinschaligheid, de open sfeer en de goede persoonlijke begeleiding.

1.3 De ideale student

Een ideale student werkt aan zichzelf en wil veel leren. Je stelt jezelf dan ook leergierig op en durft regelmatig in de spiegel te kijken. Je wilt veel voor het vak leren en voor het generieke programma. Juist als er een andere wijze van leren wordt gevraagd met meer diepgang of stevige training, geniet je van de verbreding en verdieping waarmee je jouw leven en je leraarschap verrijkt.

Je neemt voldoende tijd voor de opleiding. Je zorgt dat je andere bezigheden het studeren niet in de weg zitten. Soms is dat zoeken, zeker als je een nieuwe baan hebt in het onderwijs of een gezin hebt. Doe niet te veel dingen tegelijk. Hobby's en vrijwilligerstaken kunnen tijdelijk op een laag pitje. Concentratie en focus is belangrijk. De tijd die je voor je studie nodig hebt is per student verschillend. Een ideale student denkt na over zijn of haar opleiding en manier van werken. Als het nodig is, zoek je contact met een studieleider, tutor of docent; voor feedback, een duwtje in de rug, een nieuw inzicht of een beetje hulp. Je bent van harte welkom! Een student met zo'n profiel leert en ontwikkelt echt en leert grondig. Zo ben je als leraar, nu en later, ook een voorbeeld voor je leerlingen.

Vanaf de start van je studie wordt er eigenaarschap van je eigen leerproces gevraagd. Dit betekent dat je uitgedaagd wordt om mee te denken in het studieprogramma en een persoonlijke route mag voorstellen. Kun je op een andere wijze je leeruitkomsten aantonen, dan word je uitgedaagd hierover in gesprek te gaan. Door de flexibele opbouw van het generieke programma bestaat de mogelijkheid tot versnellen. Uiteraard word je begeleid door de docenten en zorgen zij voor duidelijkheid en structuur. Eigenaarschap betekent ook dat je bij een opdracht die qua thema niet zo past bij jouw onderwijscontext een alternatief mag voorstellen. Neem die ruimte, zodat het echt jouw studie is. Als student ben je ook (een aanstaande) docent. We verwachten van onze medewerkers en studenten een professionele houding in bijvoorbeeld onderlinge omgang, kleding en uitstraling.

2. De inhoud van de opleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in hoofdlijnen de opleiding van het komend leerjaar. Wijzigingen nu of in latere jaren zijn voorbehouden. De student volgt altijd de opleiding zoals in het dan lopende leerjaar feitelijk vormgegeven is.

2.1 Bachelor-masterstructuur

Het hoger onderwijs sluit qua structuur en studiepuntensysteem aan bij de internationaal gebruikelijke bachelor-masterstructuur. Hierdoor zijn er goede (internationale) uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Door onze samenwerking met andere hogescholen en universiteiten, onder meer binnen de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie, kunnen we maatwerk bieden als je een deel van je studie op een ander opleidingsinstituut wilt doen.

In het kader van de bachelor-masterstructuur zijn voor studenten twee zaken van belang:

1. We werken met 60 studiepunten per leerjaar. Eén studiepunt staat formeel voor 28 studiebelastingsuren. Een module van vier studiepunten telt dus 112 studielasturen. Als je daarvoor bijvoorbeeld twaalf college-uren hebt, is de verwachting dat je bereid bent 100 uren zelfstandig te maken. In hoeverre dat daadwerkelijk nodig is hangt van veel dingen af en kan per persoon verschillen.
2. Aan het eind van de opleiding mag jij je bachelor noemen. Een bachelordiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding bij hogescholen of universiteiten. Dat wil niet altijd zeggen dat je zondermeer in een masteropleiding - die voor universitaire bachelors veelal een jaar duurt - kunt instromen. Bij universiteiten gaat daar meestal nog een studietraject aan vooraf. Bij eerstegraadsopleidingen in het HBO kun je doorgaans drempelloos instromen.

2.2 Propedeuse

Het eerste studiejaar is een propedeutisch leerjaar. Dan krijg je inzicht in de aard van de gekozen studie en probeer je samen met je de docenten vast te stellen of je de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. Gedurende het leerjaar maak je diverse soorten toetsen (bijvoorbeeld tentamens en opdrachten). De resultaten kunnen aanleiding zijn dat je niet tot alle colleges van het tweede leerjaar wordt toegelaten, ook wanneer geen afwijzend studieadvies is gegeven.

Je maakt in de propedeutische fase door praktijkervaring of werkplekleren kennis met je toekomstige beroep als leraar in het voorgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Dit staat vermeld in de opdrachtbeschrijving praktijkervaring (GK 1.1). Het heeft een tweeledige functie:

- je maakt kennis met je toekomstige beroep;
- het heeft een selecterende rol: deze moet afgerond worden met een voldoende.

Tijdens de modules van het generieke programma van het eerste leerjaar ontvang je meer informatie over het werkplekleren.

Wanneer je in het eerste jaar alle punten binnen hebt voor de propedeutische fase krijg je bericht van studentzaken en word je uitgenodigd voor de propedeuse uitreiking in oktober 2027.

2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar

Ons beroepsprofiel voor de christelijke leraar vormt de basis voor al onze opleidingen. Het beschrijft op een heldere wijze wat je nodig hebt om een goede docent te zijn. De Bron, de Bijbel, staat centraal in ons beroepsprofiel. Het Woord bepaalt de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en waarop de leraar zijn beroep uitoefent.

De opleiding is vandaaruit opgebouwd uit drie lagen:

1. De zijnslaag: 'Ik ben'

In de laag 'ik ben' gaat het om de persoonsvorming van de (aanstaande) leraar. Deze laag noemen we ook wel de professionele identiteit, een begrip dat zich lastig laat definiëren. Professionele identiteit gaat over je persoonlijke ontwikkeling als docent, onder andere over de persoonlijke en professionele drijfveren die kleur geven aan je handelen. Uitgangspunt voor de beschrijving van de professionele identiteit is de christelijke mensvisie dat iedereen relationeel geschapen is. We onderscheiden daarbij vijf kernen. De leraar is verbonden met het christelijk geloof, met de naaste, met zichzelf, met de wereld en, als vijfde, met verleden, heden en toekomst.

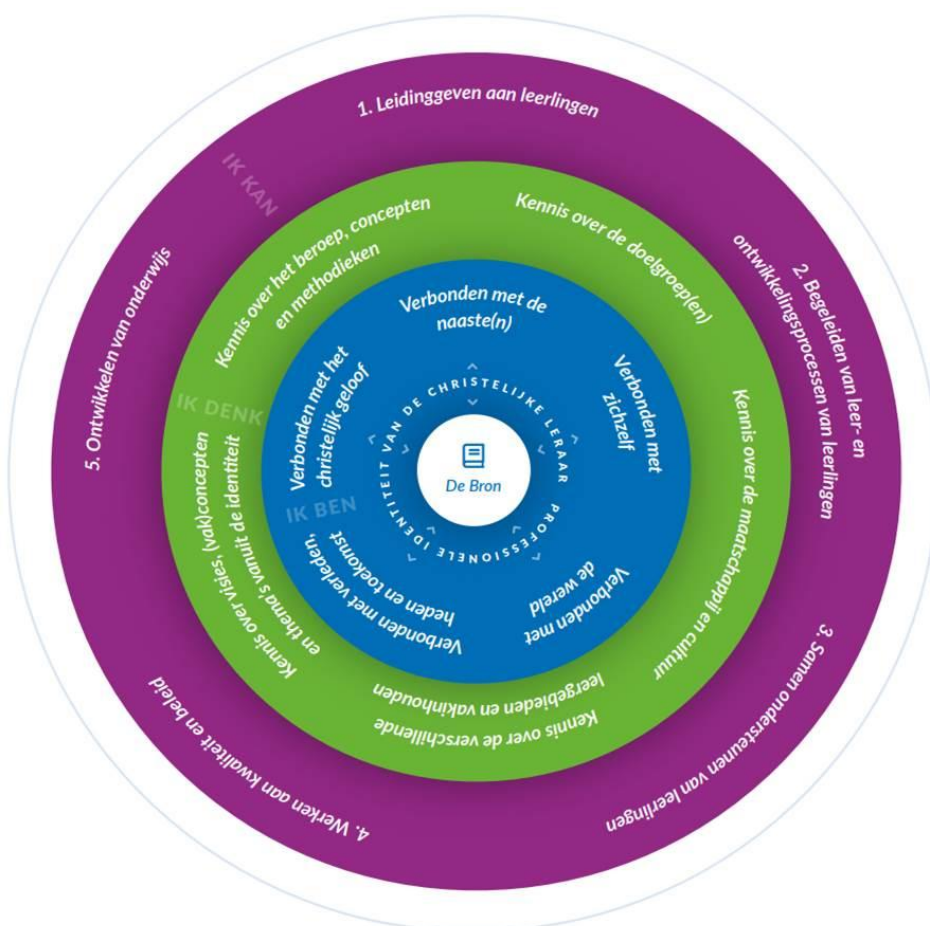
2. De kennislaag: 'Ik denk'

Deze laag betreft de kennisinhouden die de leraar bij de uitoefening van zijn beroep inzet. Deze inhouden komen voort uit de landelijke kennisbases voor de opleidingen en zijn aangevuld met wat Driestar educatief vanuit haar missie en visie essentieel vindt. Kennisinhouden zijn immers niet neutraal, ze hebben een vormende waarde in zich. We onderscheiden bij tweedegraads lerarenopleidingen vijf kennisdomeinen: 1. kennis over het beroep, concepten en methodieken; 2. kennis over de doelgroep(en); 3. kennis over de maatschappij en cultuur; 4. kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden en 5. kennis over visies, concepten en thema's vanuit de identiteit.

3. De beroepslaag: 'Ik kan'

Deze laag omvat de handelingen die de docent in de praktijk van zijn beroep uitvoert. Deze zijn samengevat in vijf beroepstaken: 1. pedagogisch leidinggeven aan leerlingen; 2. begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen; 3. samen ondersteunen van de leerling; 4. werken aan kwaliteit en beleid en 5. ontwikkelen van onderwijs.

Het beroepsprofiel is opgebouwd uit drie draaischijven. Deze drie schijven zijn met elkaar verbonden. Vanuit de bron ben je verbonden met de 'Ik ben'-laag, bijvoorbeeld de naaste. Vanuit dat perspectief gebruik je kennis over de doelgroep, een element uit 'Ik denk'-laag. Deze kennis heeft invloed op de manier waarop je leiding geeft aan leerlingen, één van de vijf beroepstaken uit de 'Ik kan'-laag.

2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma

Belangrijk in de lerarenopleiding is de samenhang tussen vakinhoudelijke, vakdidactische en generieke onderdelen. In de praktijk van het onderwijs zijn het geen gescheiden werelden en dat moet ook in de opleiding worden ervaren. Vakdidactiek is de verbinding tussen pedagogiek en algemene didactiek enerzijds en vakinhoud anderzijds. We bieden vakdidactiek niet alleen aan in specifieke modules, maar ook geïntegreerd in (een deel van de) vakmodules. In de vakmodules komen met regelmaat ook generieke elementen, zoals het Didactische Analyse model en de taxonomie van Bloom, aan de orde. Hoewel de taxonomie van Bloom een algemeen uitgangspunt vormt voor het formuleren van leerdoelen en het bepalen van cognitieve niveaus, wordt binnen wiskunde voor de toetsconstructie aanvullend gebruikgemaakt van de piramide van De Lange als vakspecifiek kader voor het bewaken van de balans tussen reproductie, verbindingen en reflectie in toets vragen. De docent laat mede door zijn eigen voorbeeldig gebruik van deze onderwijsconcepten zien dat pedagogiek, didactiek en vakinhoud geen gescheiden werelden zijn. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

Vak, vakdidactiek en generiek komen samen in de eindwerken. De basis van onderzoek doen (BT4) wordt geleerd bij generiek; in de afstudeerfase legt de student door het eindwerk vakdidactisch onderzoekend vermogen een meesterproef af. In het portfolio komen generieke, vakinhoudelijke en vakdidactische aspecten samen.

De Didactische Diamant is een Driestareigen onderwijsconcept, dat beproefde onderwijsconcepten verenigt in een holistische benadering van de werkelijkheid. Zowel in generieke als vakdidactische colleges wordt dit concept gebruikt, terwijl docenten in vakcolleges (elementen van) de Didactische Diamant voorbeeldig toepassen. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel

2.5.1 Opbouw en samenhang generieke programma

Een belangrijk kenmerk van het curriculum van de lerarenopleiding is de samenhang. Het programma sluit duidelijk aan op de praktijk van het docentschap. Bij Opleiden in de School (OidS) is de uitwerking op de werkplek deels anders dan bij deeltijd, omdat bij OidS een sterker accent ligt op de begeleiding bij het werkplekleren.

Het generieke programma van de Ivo is opgezet vanuit het 'Beroepsprofiel van de christelijke leraar' (zie paragraaf 2.3). Een leraar geeft zijn handelen voor de klas kleur vanuit zijn persoonlijke en professionele drijfveren (professionele identiteit; pi). Dit krijgt vorm in de pi colleges.

In elk collegeblok (drie bijeenkomsten) staan thema's centraal vanuit de kennislijn, BT1&3 en PI. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding.

Er is een toenemende complexiteit in de behandeling van de beroepstaken van leerjaar 1 t/m 4. In leerjaar 1 gaat het bijvoorbeeld bij beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen' om de rol die je als pedagoog vervult. In leerjaar 2 staat leidinggeven aan de groep centraal. In leerjaar 3 draait het om leiding geven aan een individuele leerling die lastig gedrag vertoont, terwijl het in leerjaar 4 gaat om leiding te geven aan klassen met problematisch gedrag.

Leerjaar 3 sluit af met een deels reproductiegericht toets waarin de generieke kernconcepten van leerjaar 1 tot en met 3 naar voren komen. Deze is gerelateerd aan de generieke kennisbasis (GKB), die landelijk geldt.

2.5.2 Portfolio

Gedurende je opleiding bouw je een portfolio op. Je werkt aan je portfolio op je werkplek en door middel van zelfstudie. Aan het eind van het leerjaar vindt een voortgangsgesprek plaats. Aan het eind van het tweede leerjaar krijg je een assessment (OidS) aan de hand van je portfolio en een beoordeling van een les. De deeltijd student toont in het tweede jaar door middel van het portfolio aan dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen geformuleerd op het niveau van jaar 2. In het vierde leerjaar vindt er een eindgesprek plaats over het portfolio. Dit portfolio wordt beoordeeld door twee beoordelaars.

2.5.3 Relatie met de praktijk

In de opleiding neemt praktijkervaring of werkplekleren een belangrijke plaats in. Wat je in theorie leert ervaar je in de praktijk en wat je in de praktijk leert vind je terug in de theorie. Beide versterken elkaar. De praktijkervaringen op de werkplek worden tijdens de colleges op de hogeschool besproken

en er wordt gezocht naar wat de theorie hierover zegt. In iedere periode komt er een beroepstaak aan de orde, bijvoorbeeld BT1 (beroepstaak) 'pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'. Aan deze beroepstaken zijn opdrachten verbonden. Deze opdrachten worden op de Hogeschool toegelicht en voer je op de werkplek en door zelfstudie uit. Vooral in deze opdrachten zie je de verbinding tussen theorie en praktijk terug. Hiermee leer je gericht te kijken naar verschillende aspecten van het leraarschap. Wanneer je deze opdrachten gereed hebt worden die beoordeeld door de tutor of schoolopleider.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

Deeltijd

In het deeltijdprogramma leerjaar 1, 2 en 3 heb je per leerjaar minimaal tien dagen werkplekieren (praktijkervaring). Werkplekieren is een belangrijk onderdeel van je opleiding. Je regelt als student zelf een school voor werkplekieren. Ons ideaal is dat je tijdens je opleiding op meerdere scholen ervaring hebt opgedaan. Als je al voldoende uren werkt in het voortgezet onderwijs kun je de opdrachten van het generieke programma voor werkplekieren tijdens je werk doen, behoudens bepaalde opdrachten waarvoor je buiten de deur moet kijken.

Met werkplekieren bedoelen we dat je ervaring opdoet in de praktijk door middel van het geven van lessen en het uitvoeren van opdrachten uit het generieke en vakdidactische programma. Het is aan te raden aan het begin van het schooljaar gelijk een stage-/werkplek te hebben om je opdrachten goed te kunnen doen. Als je voor de stage variant kiest raden we aan je stagedagen over het hele schooljaar te verspreiden.

OidS

Als student OidS doe je binnen de opleidingsschool praktijkervaring op. Daarvoor ben je twee dagen per week op één van de partnerscholen in de praktijk aan het leren en ervaren. De dinsdag is een vaste dag op de opleidingsplek. De tweede dag is meestal woensdag maar kan in overleg een andere dag zijn. Op de opleidingsplek ben je grotendeels in de klas aanwezig. Je observeert, assisteert, je voert allerlei taken van een leraar uit en je gaat lesgeven. Dit alles onder begeleiding en toezicht van je schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Zo kun je groeien in een toekomstige baan van leraar. Daarnaast voer je de opdrachten van de beroepstaken en praktijkopdrachten uit. Verder werk je aan een portfolio waarin je jouw ontwikkeling zichtbaar maakt. Tenslotte doe je een maatschappelijke stage van minimaal 30 uur om kennis te maken met de maatschappij buiten de schoolmuren en om een breder blikveld te ontwikkelen.

2.5.4 Eindwerken

De LIO-stage in het vierde jaar, al dan niet verricht tijdens je werk in het vo of mbo, wordt afgerond met een assessmentportfolio. In dit assessmentportfolio toon je door middel van bewijzen aan dat je startbekwaam bent. Over het assessmentportfolio wordt een evaluatief eindgesprek gevoerd (zie 2.5.2).

Het assessmentportfolio is één van de twee eindwerken van opleiding. Het andere is het vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen. Door middel van dit eindwerk laat je zien dat je in staat bent om door middel van een beroepsproduct en gebruik makend van onderzoekend vermogen een bijdrage te leveren aan de verbetering van de vakdidactische praktijk. Beide eindwerken worden door twee beoordelaars beoordeeld.

Het vierde leerjaar van generiek kan zowel in semester 1 als semester 2 gevolgd worden. Om tot het vierde leerjaar toegelaten te worden moeten alle credits voor het vak- en generieke deel van leerjaar 1 en 2 gehaald zijn, evenals 12 credits voor het generieke deel van leerjaar 3 (minimaal BT4) en 18 punten voor het vak jaar 3. Voor aanmelding wordt een inschrijfprocedure gevolgd.

2.5.5 Taaltoets

Van een leraar wordt een goede beheersing van het Nederlands verwacht. Daarvoor zijn referentieniveaus opgesteld. Het behalen van Nederlands niveau 4f is een voorwaarde voor het behalen van je diploma.

2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel

Het vakdeel bestaat uit modules die gericht zijn op het verwerven van voldoende vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Vakinhoudelijke kennis is belangrijk, maar het is natuurlijk ook belangrijk dat je er wat mee kunt met leerlingen. De relatie met het schoolvak komt bij veel modules op natuurlijke momenten terug. Dat gaat als vanzelf, omdat de meeste docenten zelf ook in het voortgezet onderwijs of mbo werkzaam zijn. Bij vakdidactiek word je heel expliciet geleerd hoe je inzichten, die je opdoet, vertaalt naar je eigen vak. Bij diverse vakmodules is er aandacht voor didactiek: wat kun je in de praktijk met deze kennis op je werkplek en hoe doe je dat dan?

De vakinhoudelijke en vakdidactische modules worden voor Duits, economie, Engels, geschiedenis en Nederlands gegeven op donderdagavonden van 17.00 tot 22.00 uur. Wiskunde begint een uur eerder (donderdag van 16.00 tot 22.00 uur). Het betreft 30 avonden in de jaren 1, 2 en 3 en zo'n 15 avonden in leerjaar 4. Het vakdeel van de lerarenopleiding godsdienst wordt aangeboden op woensdagavond van 17.00 tot 22.00 uur.

2.7 Bekwaamheidseisen

We zorgen er natuurlijk voor dat je bij het afronden van je studie voldoet aan de bekwaamheidseisen die de overheid stelt: je moet een competente docent zijn als je je studie afgerond hebt. Wat met *competent* bedoeld wordt is door de Onderwijscoöperatie geformuleerd in drie bekwaamheidsgebieden. Deze bekwaamheidseisen vormen de basis van de tweedegraadsbevoegdheid die je met de studie verwerft. Het gaat om de volgende gebieden: je moet vakinhoudelijk bekwaam zijn, vakdidactisch bekwaam en pedagogisch bekwaam. Het curriculum is zo ontworpen dat je in stappen deze bekwaamheden verwerft. Dat geldt voor de modules die je volgt, het werkplekleren en de reflectie die je daarop geeft.

2.8 Interculturele ervaring en internationalisering

Een interculturele ervaring is om verschillende redenen belangrijk. Het kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven.

- a. Hogeschool breed werken we met het thema **diversiteit** in de verschillende opleidingen met daarin aandacht voor de **interculturele competenties** en **interculturele sensitiviteit**.
- b. We werken met de **shalom-gedachte**. Er is daarbij een opbouw die dicht bij huis start en aandacht heeft voor het omgaan met verschillen in de eigen christelijke kring, en die uiteindelijk doorloopt tot het omgaan met internationale culturele diversiteit. **Internationalisering als middel om doelen van wereldburgerschap te bereiken.** Internationalisering meer dient dan alleen wereldburgerschap. Hebben we dat voldoende verwoord?

Het studieprogramma kent de module 'interculturele ervaring' (3 ec) in het generieke programma van het vierde studiejaar en de mogelijkheid om met een aanvullend programma voor het vak ook de module interculturele ervaring af te dekken. De doelen van de vakmodule verschillen van die van de generieke module. Bij het vak spelen vakgerelateerde doelen zoals vakdidactiek een rol. Zie hiervoor de modulegidsen van de betreffende vakken.

Hieronder vind je een samenvatting van de vakmodule 'internationalisering'. Bij de generieke module gaat het om (inter)persoonlijke doelen, zoals kijken over de grenzen van je eigen context en leren van een ander perspectief. Zie voor meer informatie de modulebeschrijving in het vierde leerjaar.

Het is mogelijk om een reis naar het buitenland te maken waarin je activiteiten uitvoert waarmee je zowel de generieke, als ook de vakgerelateerde moduledoelen behaalt en de studielast overeenkomt met de studielast van beide modules. Dit geldt ook voor buitenlandreizen die door enkele vakgroepen worden georganiseerd in het kader van de vakmodule 'internationalisering'.

2.8.1 Vakmodule 'internationalisering'

Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde

Aan de module 'internationalisering' geven de opleiding Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde minimaal één georganiseerde invulling (zie route 1 hieronder), die doorgaans niet in een reguliere schoolvakantie valt. Daarin wordt kennismaking met scholen, met werkwijzen en met de (onderwijskundige) cultuur ter plaatse gecombineerd met vakinhoudelijke elementen die op hun beurt weer verbonden zijn aan bepaalde modules. Je doet dus in den vreemde kennis op van praktijken binnen je vakgebied. Naast route 1 bieden we twee andere routes aan.

- Route 1: door Driestar hogeschool georganiseerde studieweek buitenland
Je gaat naar het buitenland en maakt daar kennis met het onderwijs. Deze studieweek wordt georganiseerd door de opleiding zelf en is gekoppeld aan je vak. Bij deze studieweek - doorgaans één complete week - is er begeleiding vanuit de hogeschool en regelen we veel voor je als het gaat om het voldoen aan de doelen. Tegelijk verwachten we van studenten een actieve studiehouding, waarin je zelf delen van het programma voor je rekening neemt. Daarom stimuleren we sterk de deelname aan deze studieweken, waarvoor de studieleader verantwoordelijk is.
- Route 2: internationale studie
Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen voor een kortere of langere periode aan één van deze instellingen studeren waar de LVO-ervaring(en) mee heeft, bijvoorbeeld aan de Noordwes Universiteit, NWU, in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH in Wenen (Oostenrijk). Studenten die hieraan willen deelnemen moeten wel zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel voor culturele verhoudingen hebben. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.
- Route 3: individuele internationale stage
Je kunt ook kiezen om zelf een individuele buitenlandstage te organiseren. Je gaat dan zelf op zoek naar een stageplaats in het buitenland. Ook hiervoor geldt: je moet zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan ook vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

We streven ernaar de reis- en verblijfkosten van de studieweek in het buitenland (route 1) niet nodeloos te laten oplopen, want studenten moeten deze zelf betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Er kunnen geen rechten aan bovenstaande vermeldingen ontleend worden. Door externe of interne oorzaken kan een bepaald aanbod niet mogelijk zijn.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk. Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleader als de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

2.8.2 Internationalisering Engels

Bij de deeltijdopleiding Engels is een langdurig verblijf in het buitenland niet altijd mogelijk. We kiezen daarom als een van de mogelijke routes ook voor een *veelvuldig* (drie korte studieweken) verblijf in Engelstalige landen. Een langdurig verblijf of het volgen van een *Summer course* in een Engelstalig land is echter wel waardevol (zie route 2). In de kennisbasis Engels voor tweedegraadslerarenopleidingen is de volgende tekst over een verblijf in het buitenland opgenomen: *Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe doeltaal-is-voertaal alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.*

Mogelijkheden:

Route 1: de reguliere studieweek

De vakgroep Engels organiseert voor elk leerjaar een studiereis waarbij de bovengenoemde doelen centraal staan. Leerjaar 1 en 2 als onderdeel van de module *culture: history and literature*. Leerjaar 3 en 4 is een verdieping op taal, cultuur, kennis van land en volk, persoonlijke en professionele vorming. Tevens is dit een goede voorbereiding op de landelijke kennistoets. Bij alle studiereizen verwachten we een actieve studiehouding en betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van het programma. Er zal bij hogere leerjaren meer verwacht worden van de studenten ten aanzien van zelfstandigheid en het onder begeleiding organiseren van de studieweek. De studiereizen zijn een belangrijk onderdeel van het curriculum (modulendoelen) en bevatten onder andere groepsactiviteiten. Doorgaans vallen deze studieweken niet in reguliere schoolvakanties. Er kunnen geen rechten aan deze vermelding ontleend worden.

Er zijn bij Engels jaarlijks internationale werkweken met de volgende doelstellingen:

1. verdiepen van kennis van de Engelse taal, geschiedenis en literatuur
2. spiegelen van ideeën/ concepten/vooroordelen over onderwijs en de Engelse taal en cultuur aan de realiteit zoals ervaren tijdens de studiereis. We kiezen doorgaans voor het Verenigd Koninkrijk.
3. professionaliseren als leraar Engels (in opleiding) in het VO/MBO en toewerken naar specifieke doelen uit het vakgebied zoals aangegeven bij de modulendoelen (onderdeel van het vakinhoudelijk curriculum)
4. ontwikkelen van de christelijke identiteit als leraar (in opleiding)

Route 2: Internationale studie in een Engelssprekend land

Driestar hogeschool heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren of zelf een individuele buitenlandse studieweek organiseren. Onderschat echter niet wat daarbij komt kijken. Studenten moeten zeer zelfstandig kunnen werken en goed om kunnen gaan met culturele verschillen. Momenteel zijn er vanuit de Driestar hogeschool goede contacten met de Noordwest-Universiteit, NWU, in Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Heb je interesse of ideeën voor een dergelijk langdurig verblijf in het buitenland, neem dan contact op met mw. dr. C. (Cornée) van der Wind. Je moet zelf een programma ontwerpen en uitvoeren dat voldoet aan dezelfde doelstellingen en tijdsinvestering (studiepunten) als de internationale studieweken. We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welke doelen en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling en eventuele goedkeuring van het plan kost tijd. Daarom moet het plan minimaal 8 weken voor de geplande datum van uitvoering ingeleverd zijn. Na afloop lever je een verslag in dat onder andere bewijsstukken, reflectie, activiteitenbeschrijving en bereikte doelen bevat. We streven ernaar de kosten van de studieweek in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, omdat studenten zelf hun eigen reis- en verblijfkosten moeten betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk.

Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleider als de internationaliseringscoördinator, de heer J. (Jasper) Baaijens, J.Baaijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

3. Algemeen en organisatorisch

3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris

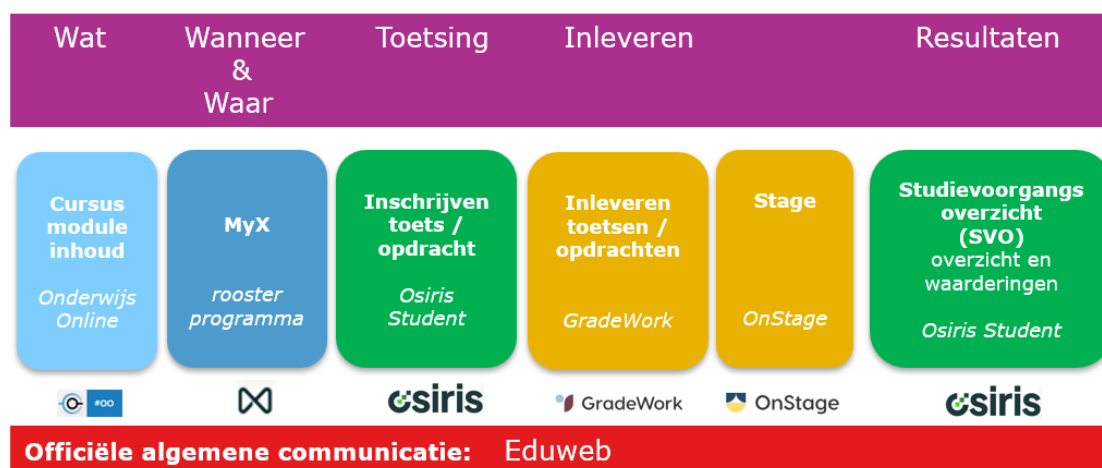
Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de Ivo-opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende softwareprogramma's die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Lerarenopleidingen - Waar doen we wat?

Driestar hogeschool

© Driestar educatief

3.2 Absentie

Aanwezigheid tijdens de collegeavonden is zinvol en in principe verplicht. In de colleges werk je aan je persoonlijke professionele ontwikkeling. Een aanwezigheid van minimaal 80 procent van de colleges is standaard vereist, tenzij uitdrukkelijk minder is toegestaan. Bij absentie moet je vooraf de docent en de studieleider in kennis stellen.

3.3 Inleveren van opdrachten

De inleverdatum voor opdrachten wordt vermeld in OnderwijsOnline. Wordt er na deze inlevertermijn ingeleverd dan vervalt de reguliere beoordelingstermijn van 15 werkdagen. Een opdracht kan twee keer ter beoordeling worden ingeleverd. Hiervoor gebruik je in GradeWork 'gelegenheid 1' en 'gelegenheid 2'. Als de beoordeling van de opdracht bij de eerste keer onvoldoende is, dan kun je met behulp van de gegeven feedback de opdracht verbeteren en inleveren als herkansing door middel van 'gelegenheid 2'.

3.4 Boekenlijst

De lijst met aan te schaffen literatuur voor het generieke programma is in deze gids opgenomen (vanaf pagina 30).

De verplichte literatuur voor het vakinhoudelijk gedeelte is opgenomen bij de modulebeschrijvingen in de studiegids. De boeken moet je zelf aanschaffen. Soms horen bij (keuze)opdrachten ook boeken. Ook daarvan geldt dat je die zelf moet aanschaffen. We gaan ervanuit dat je zelf zorgt dat je alle benodigde zaken tijdig in bezit hebt.

3.5 Onderwijsinhouden

De doelen per module of periode, informatie over de afsluiting van de modules of periodes, de thema's die per college aan de orde komen en ook readermateriaal zijn te vinden in OnderwijsOnline.

3.6 Diploma-uitreiking

Drie keer per leerjaar vindt er een diploma-uitreiking plaats. Hieraan kun je deelnemen als je hebt voldaan aan alle exameneisen. Om deel te kunnen nemen aan de diploma-uitreiking moet je het diploma minimaal drie werkwerken van tevoren in Osiris aanvragen. Om dat te kunnen doen moeten alle vakken van het generieke programma én van het vakdeel met een voldoende afgerond zijn en moeten alle opdrachten en cijfers ingevoerd zijn in Osiris. Osiris moet dus 240 behaalde studiepunten aangeven. In de meeste gevallen is het assessmentportfolio en eindgesprek het laatste onderdeel van de studie, maar dit kan afhangen van je studieverloop. Plan tijdig je laatste studieactiviteiten en doe dat zodanig dat er geen druk uitgeoefend wordt op docenten om in minder tijd dan de OER aangeeft onderdelen te becommentariëren of te beoordelen. Meer informatie over de diplomering en de data van de diploma-uitreikingen vind je op Eduweb.

4. Faciliteiten

4.1 Parkeren

Je kunt op ons eigen terrein parkeren.

4.2 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Binnen Driestar hogeschool is dan de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met een van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon jou, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie).

Onze hogeschool heeft twee interne vertrouwenspersonen, namelijk drs. L.F. (Lydia) van Hartingsveldt en T.H. (Timon) Langeraar. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: de heer B. Ravesloot. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb.

Deze vertrouwenspersonen zijn de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De vertrouwenspersonen zijn voor de desbetreffende kwesties op school of via Teams bereikbaar.

4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking

Wanneer je als student een handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen. Dhr. J. J. (Jasper) Baaijens BEd is decaan functiebeperkingen. Hij is te bereiken via J.Baijens@driestar-educatief.nl.

Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar soms aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

5. Procedures en reglementen

5.1 Rechtsbescherming

5.1.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. Op Eduweb vind je op de pagina *Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming. Dit schema staat ook in het Studentenstatuut.

5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Je kunt een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wél een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon, of bij de secretaris van de commissie: Mr. J. Verhoeven, Advocatenkantoor Wille & Donker, Klipperaak 201, 2411 ND te Bodegraven, tel. 0172-442417

5.1.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

5.1.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing–.

Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student.

Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van Studentzaken.

De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is A. (Ton) Voorwinden MFC.

5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel Ivo). Deze en alle andere reglementen van de hogeschool zijn te vinden op de website van de hogeschool en op Eduweb.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;

- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

5.3 Plagiaat

Plagiaat is het letterlijk overnemen van (delen van) andermans werk zonder goede bronvermelding. Dit is meestal inbreuk op het auteursrecht en wordt dan gezien als fraude. Ook parafraseren, in je eigen woorden weergeven van andermans werk, wordt als plagiaat gezien als er geen bron bij vermeld staat. De onderwijs- en examenregeling (OER) geeft aan hoe fraude bestraft wordt. Gradework controleert ingeleverd werk ook op overeenkomst met op het internet aanwezige documenten alsook eerder bij Driestar educatief ingeleverd materiaal.

Voor meer informatie over auteursrechten en wat dit betekent voor studenten raadpleeg www.auteursrechten.nl.

Het als eigen werk inleveren van iets wat niet door jou is gemaakt, wordt beschouwd als fraude. Dat geldt zowel voor werk dat door een andere persoon is gemaakt als voor werk dat (mede) door een vorm van kunstmatige intelligentie of technisch hulpmiddel is gegenereerd, waaronder inbegrepen chatboxen zoals ChatGPT. Dit uiteraard tenzij in de opdracht uitdrukkelijk ruimte wordt geboden voor gebruik van dergelijke hulpmiddelen.

5.4 AI

Als student ben je verantwoordelijk voor je ingeleverde werk en moet je AI volgens de richtlijnen inzetten (zie hiervoor OnderwijsOnline > algemeen (alle opleidingen) > 1.2 AI): [OnderwijsOnline](#)

5.5 Landelijke (kennis)toetsen

Bij iedere lerarenopleiding in Nederland worden in het derde of vierde leerjaar digitale, landelijke kennistoetsen afgenomen. Deze zijn verplicht en moeten voldoende worden afgerond. Meer informatie is te vinden op <https://lkt.10voordeleraar.nl/>. Hier zijn ook voorbeeldtoetsen beschikbaar. De [voorbeeldtoetsen](#) beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect krijgen deelnemers alle vragen met de goede antwoorden te zien waarbij het percentage van de goede antwoorden ook wordt gegeven.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studieleider van het vak.

Naast bovenstaande algemene zaken gelden voor de opleiding Engels aanvullende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de landelijke kennistoets. De aanvullende voorwaarden kun je vinden in OnderwijsOnline.

6. Organisatie en aanspreekpunten

6.1 Namen en adressen

Bestuur	De opleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Driestar hogeschool te Gouda		
Adres	Driestar hogeschool, Burgemeester Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA Postbus 368, 2800 AJ GOUDA		
Studentzaken		ruimte 0.25	Postbus 368 2800 AJ GOUDA tel. 0182-540310 studentinfo@driestar-educatief.nl
Manager	Tlj	A. (Arjan) van Tol MSc	a.vantol@driestar-educatief.nl
Studieleider Generiek	Hrnt	A.J. (Nathalie) de Heer-Heiboer MEd	a.j.deheer@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 1 generiek	Bthm	M.M. (Martha) Buitenhuis MEd	m.buitenhuis@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 2 generiek	Dwrđ	M.T. (Timon) van Doleweerd	t.vandoleweerd@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 3 generiek	Hea	A.(Albert) van Hell MEd	a.vanhell@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 4 generiek	Net	J.C. (Cegien) van der Net MEd	j.c.vandernet@driestar-educatief.nl
Instituutskoördinatoren Opleiden in de school (OidS)	Msc	C. M. (Corné) van der Maas MEd (RAOS / ZAOS)	c.m.vanderMaas@driestar-educatief.nl
Coördinator zij-instroom LVO	Brp	Drs. S.P. (Sjoerd) van den Berg	S.P.vandenBerg@driestar-educatief.nl
Studieleider Duits	Lnr	A. (Rian) Leune MA	a.leune@driestar-educatief.nl
Studieleider Economie	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Engels	Mwf	C. (Cornée) van der Wind-Ferreira, MA, M-ELT	c.vanderwind@driestar-educatief.nl
Studieleider Geschiedenis	Glsm	drs. M. (Martijn) Glas	m.glas@driestar-educatief.nl
Studieleider Godsdienst	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Nederlands	Mgd	drs. P. (Peter) Goedegebure	p.goedegebure@driestar-educatief.nl
Studieleider Wiskunde	Hvl	C. (Cora) van den Heuvel-De Groot MSc	c.vandenheuvel@driestar-educatief.nl
Internationaliserings-coördinator	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
Examencommissie Ivo		secretariaat-examencommissieivo@driestar-educatief.nl meer informatie op Eduweb	
Opleidingscommissie Ivo		meer informatie op Eduweb	
Decaan functiebeperkingen	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
International Office	Bre Bsjr	Lydia Bor Joël Baas	internationaloffice@driestar-educatief.nl

6.2 Collegetijden

Voor openingsbijeenkomst, collegeweken, tentamenweken, vakanties en afsluiting: zie het jaarrooster op Eduweb. Voor alle data geldt: Deo volente.

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond. In leerjaar 1-3 zijn er voor OidS-studenten per leerjaar vier periodes van drie middagen. Voor deeltijdstudenten zijn dit avonden. Voor de tijdsindeling zie hieronder.

Leerjaar 1

OidS	Deeltijd
Dinsdag van 13.30 – 18.00 uur	Dinsdag van 17.00 – 21.15 uur

OidS-Raos leerjaar 2-3

Dinsdagmiddag 1	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 intervisie	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 uur professionele identiteit
17:00-18:00 uur: masterclass	incidenteel* 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	

**masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur*
- leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
- leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

OidS-COS leerjaar 2-3

COS-studenten volgen voor de beroepstakencolleges het Raos-rooster. Dit ziet er dan als volgt uit:

Dinsdagmiddag 1, 2 en 3	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x

Opmerkingen:

- De COS-studenten volgen op dinsdagmiddag hetzelfde rooster als de RAOS studenten.
- Daarnaast volgen de COS-studenten van leerjaar 1 en 2 vier pi-bijeenkomsten per semester op woensdagmorgen (9:30-12:30 uur). Deze worden gegeven door COS-schoolopleiders. Tijdens deze bijeenkomsten vindt ook intervisie plaats.
- De COS-studenten van leerjaar 3 volgen zes keer intervisie op dinsdagmorgen van 11:00-13:00 uur.

Deeltijd leerjaar 2-3

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: masterclass	17:00-18:00 uur: beroepstaak x incidenteel*: 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	17:00-18:00 uur: beroepstaak x
18:30-21:15 uur beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x
	20:15-21:15 uur: intervisie	20:15-21:15 uur: professionele identiteit

*masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur
 - leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
 - leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

Het rooster met een masterclass pedagoog ziet er als volgt uit:

Dinsdagavond met masterclass pedagoog
17:00-18:30 uur: pedagoog
19:00-21:15 uur: beroepstaak

Deeltijd en OidS leerjaar 4

De generieke colleges in leerjaar 4 worden voor zowel OidS- als deeltijdstudenten gegeven op dinsdagavond. Elk semester bestaat uit twee periodes van drie collegeavonden, waarbij het tweede semester qua inhoud gelijk is aan het eerste. Het generieke programma in leerjaar 4 kan dus zowel in het eerste als in het tweede semester gedaan worden, waarbij het ook mogelijk is om modules in semester 1 en modules in semester 2 te volgen. Voor de tijdsindeling zie hieronder. Als je bent toegelaten tot jaar 4, kun je de actuele activiteiten vinden in je rooster.

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: beroepstaak 4	17:00-18:00 uur: tutoruur	17:00-18:00 uur: beroepstaak 4
18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze
18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring
19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze
20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring

Vakinhoudelijke colleges leerjaar 1 t/m 4

De vakinhoudelijke colleges worden gegeven op donderdagavond van 17.00 – 22.00 uur. Studenten van de opleiding Ivo Wiskunde starten op donderdag om 16.00 uur. De vakinhoudelijke colleges van Ivo Godsdienst worden gegeven op woensdagavond volgens het rooster van de CGO. Het vakprogramma kent voor het eerste, tweede en derde leerjaar 8 collegeweken in het eerste semester en 7 collegeweken in het tweede. Het vierde leerjaar bestaat uit alleen het eerste semester.

Woensdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo godsdienst
1. 17.00 - 18.00 uur (GL) 17.00 - 18.30 uur (PW)
Pauze: 18.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 19.35 uur
3. 19.40 - 20.40 uur
Pauze: 20.40 - 21.00 uur
4. 21.00 uur - 22.00 uur

Donderdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo economie
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze: 19.15 - 19.45 uur
4. 19.45 - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo geschiedenis
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo Duits
1. 17.00 - 18.00 uur
2. 18.00 - 19.00 uur
Pauze: 19.00 - 19.30 uur
3. 19.30 - 20.30 uur
4. 20.30 - 21.30 uur
5. 21.30 - 22.00 uur

Donderdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo Engels
1. 17.00 - 18.30 uur
Pauze: 18.30 - 19.00 uur
2. 19.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond
leerjaar 1 t/m 4
Lvo Nederlands
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdag leerjaar 1 t/m 4	
Lvo wiskunde	
0. Voortgangsgesprekken	15.30 - 16.00 uur
1. Leerplein	16.00 - 16.45 uur
2. College	16.45 - 17.30 uur
3. College	17.30 - 18.15 uur
Pauze: 18.15-18.45 uur*	
4. College	18.45 - 19.30 uur
5. College	19.30 - 20.15 uur
Pauze: 20.15-20.30 uur*	
6. College	20.30 - 21.15 uur
7. College	21.15 - 22.00 uur

*) Om drukte bij de kantine te voorkomen, hebben lvo-opleidingen verschillende pauzetijden.

7. Inschrijving, toelating en studiekosten

7.1 Toelatingseisen

Voor de opleiding gelden toelatingseisen. Allereerst is dat het bezit van een bepaald diploma. Ten tweede het met goed resultaat volgen van de studiekeuzecheckdag en het afleggen van de bijbehorende toetsen. Voor studenten OidS is er daarnaast een aparte toelatingsroute.

Om te worden toegelaten tot de tweedegraads lerarenopleiding heb je allereerst minimaal één van de volgende diploma's nodig: havo of mbo (minimaal niveau 4). Als je een havodiploma hebt geldt dat bij alle profielen het betreffende vak in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen.

Aanvullende informatie voor Lerarenopleiding wiskunde

Als je een havodiploma hebt geldt dat wiskunde B in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen. Als je een vwo-diploma hebt, volstaat ook wiskunde A voor toelaatbaarheid tot de opleiding. Voor een voldoende instapniveau zijn de volgende onderdelen van havo wiskunde B extra van belang:

- De student kan standaardfuncties (lineaire functies, wortel- en machtsfuncties, exponentiele, logaritmische, en goniometrische functies) hanteren, interpreteren binnen een context, grafieken beschrijven en functievoorschriften vastleggen.
- Het bovengenoemde geldt ook voor samengestelde functie als combinatie van standaardfuncties.
- De student kent de begrippen die karakteristieke eigenschappen van de grafieken van functies beschrijven: interval, domein, bereik, stijgen, dalen, toenemend en afnemend stijgen en dalen, top, extremen, minimum, maximum, snijpunt met de y-as en symmetrie.
- De student kent de begrippen differentiaal quotiënt, helling, richtingscoëfficiënt en raaklijn en kan deze bij een gegeven functie bepalen.
- De student kan eerste- en tweedegraads vergelijkingen algebraïsch oplossen.
- De student kan de goniometrie en de stelling van Pythagoras gebruiken voor het bepalen van hoeken en afstanden in een gegeven driehoek.

Als je op 1 september van het leerjaar dat je wilt starten 21 jaar of ouder bent en je beschikt niet over één van bovenvermelde diploma's, kun je wettelijk alleen toegelaten worden na een *Toelatingsonderzoek 21+*. Daarvoor moet je de algemene studiekeuzecheckdag volgen en een onverkort positief advies krijgen op basis van de tests die dan afgenomen worden.

De studie start op het eindniveau van havo-5. We verwachten van je dat je de inhoud van het schoolvak op de havo en Nederlands op dat niveau beheerst. Dit is nodig om de studie goed te kunnen volgen. Je moet kennis en vaardigheden dus in redelijke mate paraat hebben. Als het lang geleden is dat je met het vak bezig bent geweest, vergt dat een inhaalslag die je voorafgaand aan de eerste colleges moet afronden. De studieleider is bereid je daarover te adviseren.

7.2 Informatie over de opleiding

Regelmatig zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op de hogeschool voor belangstellenden. Je vindt de data op onze website www.driestar-hogeschool.nl. Het is belangrijk om hier naartoe te komen als aanstaande student! Daarnaast kun je met een van de studieleiders van het vak of van het generieke programma een afspraak maken. Het is ook mogelijk - aanbevolen zelfs - een collegeavond bij te wonen. Neem hiervoor contact op met Studentzaken, met de studieleider van het vakinhoudelijke programma of met de studieleider van het generieke programma.

Voor alle administratieve zaken en voor de eerste algemene informatie kun je terecht bij de afdeling Studentzaken. Voor algemene vragen over de inhoud van de studie of vragen die over het vakdeel gaan staat de studieleider van het vak je graag te woord. Heb je vragen over de inhoud van het generieke programma en het werkplekleren, richt je tot de studieleider van het generieke programma. Contactgegevens vind je in hoofdstuk 6.

De studieleider is te spreken voor elke student die dit wenst. Gesprekken over studiebegeleiding vinden plaats op initiatief van de student. We verzoeken je zo mogelijk eerst via e-mail een afspraak te maken. Een persoonlijk gesprek vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de te volgen colleges.

7.3 Aanmelding

Het is van belang je zo spoedig mogelijk aan te melden, liefst voor 1 mei. Alleen wie zich vóór 1 mei aanmeldt heeft recht op toelating in het hoger onderwijs op voorwaarde dat aan de toelatingseis is voldaan. Wie zich pas na die datum aanmeldt, moet afwachten of hij/zij nog toegelaten wordt. In alle gevallen is de studiekeuzecheckdag verplicht en moet je als je na 1 mei hebt aangemeld een positief advies krijgen om daadwerkelijk toegelaten te worden.

Aanmelden voor een opleiding loopt via het centrale aanmeldsysteem van alle hogescholen en universiteiten: *Studielink*. De aanmelding gaat volledig via Studielink, dus je hoeft geen apart formulier voor onze hogeschool in te vullen. Voor meer informatie en aanmelding ga je naar www.driestar-educatief.studielink.nl.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen VOG te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

7.4 Collegegeld

7.4.1 Regels en bedragen

In het studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld wordt betaald door een student:

- die niet eerder een bachelor of master heeft gehaald - tenzij je voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof - en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of (onder voorwaarden) de Turkse nationaliteit op grond van het Associatiebesluit 1/80. Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland
- en wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- en wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool.

Het wettelijk collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 is € 2695,-.

Het instellingscollegegeld

- geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld
- wordt vastgesteld door de hogeschool
- is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief

Er is één uitzondering op deze regeling: een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

7.4.2 Bedragen studiejaar 2026-2027

De tarieven van het collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 zijn als volgt:

Wettelijk collegegeld

deeltijd collegegeld € 2.694

duaal collegegeld € 2.694

Instellingscollegegeld

instellingscollegegeld € 7.990

7.4.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2026-2027 kun je de betaling van het collegegeld via Studielink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in Studielink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2026 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.
2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 26,00 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de eerste termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2026 elke maand van je rekening afgeschreven t/m eind juni 2027.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10,00 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Geef in Studielink aan dat de betaling geregeld wordt door een derde. De betaallink die je krijgt, kun je dan per e-mail doorsturen. Je blijft als student zelf verantwoordelijk voor tijdige betaling van het collegegeld. Wanneer jouw werkgever niet tijdig betaalt, word jij als student daarop aangesproken.

Je kunt ook een [garantieverklaring](#) in laten vullen.

Incassodata voor studiejaar 2026/2027

De incassodata zijn:	
Eenmalig	25-09-2026
Termijn 1	25-09-2026
Termijn 2	27-10-2026
Termijn 3	27-11-2026
Termijn 4	24-12-2026
Termijn 5	27-01-2027
Termijn 6	26-02-2027
Termijn 7	26-03-2027
Termijn 8	27-04-2027
Termijn 9	27-05-2027
Termijn 10	25-06-2027

7.4.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van de eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

Eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september 2026 worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een Bewijs Betaald Collegegeld op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij een tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* aanvragen bij de afdeling Financiën (collegegeld@driestar-educatief.nl). Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink. Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- log in op Studielink: www.driestar-educatief.studielink.nl
- schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- ga naar *Voer je betaalgegevens in via Mijn To do lijst*
- het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: *betaling op andere wijze*.
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bijvoorbeeld een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig, dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in StudieLink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.
- Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling? Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld door een Tweede Inschrijving. Lever dan een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* voor 1 september in bij de afdeling Studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

7.4.6 Bewijs van inschrijving

Elke student die het collegegeld betaald heeft of de machtiging heeft afgegeven kan via Osiris een bewijs van inschrijving downloaden.

7.4.7 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren

Studiefinanciering

Studenten die een voltijd of een duale opleidingsvorm (OidS) volgen, komen in aanmerking voor een lening, een studentenreisproduct (OV), collegegeldkrediet en eventueel een aanvullende beurs (afhankelijk van het inkomen van ouders). Het aanvragen kan via de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Tegemoetkoming leraren of levenlanglerenkrediet

Volg je een lerarenopleiding aan hbo of universiteit? Dan kun je mogelijk een [tegemoetkoming leraren](#) aanvragen. Bent je jonger dan 57 jaar en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Lerarenbeurs

Ben je bevoegd leraar in het primair of voortgezet onderwijs, het middelbaar of hoger beroepsonderwijs? Dan kun je een [lerarenbeurs aanvragen](#) als je je professionele niveau wilt verhogen, je vakkennis wilt verbreden of wilt specialiseren. De lerarenbeurs vergoedt (deels) de kosten voor collegegeld, studiemiddelen en reiskosten. Bovendien kan je werkgever met de lerarenbeurs een vergoeding krijgen om je vervanging tijdens studieverlof te bekostigen.

8. Vrijstellingen en specifieke routes

8.1 Vrijstellingen

Grondslag van de regeling

Op grond van de onderwijs- en examenregeling (OER) bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen van vrijstelling voor onderdelen van het Generieke programma, zoals tentamens en opdrachten.

De procedure voor het aanvragen van vrijstellingen wordt hieronder beschreven.

Motivering van de aanvraag

De aanvraag voor het verkrijgen van een vrijstelling moet je duidelijk motiveren. Daarvoor verstrek je een kopie van een bewijsstuk zoals een certificaat, diploma, getuigschrift en een officiële beschrijving van de inhoud. In een schriftelijke toelichting bij het bewijsstuk geef je verdere informatie over het niveau (getoetste kennis, vaardigheden) en de studielast van het onderdeel op grond waarvan je de vrijstelling aanvraagt. Eerder gevolgde cursussen van bijvoorbeeld 40 of 60 uur studielast geven per definitie geen vrijstelling voor onderdelen uit het Generieke programma met een studielast van 112 uur. Zo mogelijk voeg je ook officiële beschrijvingen van de inhoud bij.

Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde onderdelen uit het Generiek programma is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt. Bovendien bouwen modules regelmatig op elkaar voort en dat betekent ook dat in volgende modules je niet van docenten mag verwachten of vragen dat ze iets dat eerder aan de orde is geweest opnieuw gaan behandelen. Daarvoor is collegetijd of individuele tijd te kostbaar. Als je niet zeker weet of je kennis nog actueel en paraat is raden we af om vrijstellingen aan te vragen.

Standaard vrijstellingen

Er zijn standaardvrijstellingen voor modules van het generieke programma voor studenten met een diploma pabo van Driestar hogeschool, behaalde propedeuse LVO andere hogeschool, pedagogisch-didactisch getuigschrift (pdg) of een andere lerarenopleiding. Dat betekent dat een (fors) deel van het generieke programma van alle leerjaren in principe voor vrijstelling in aanmerking komt als je aan de gestelde voorwaarden voldoet. In onderstaande tabel staat wat je wel moet volgen, dus niet een opsomming van de vrijstellingen.

Als je beschikt over een bachelor waarin je een onderwijs gerelateerd onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 4.8 vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen.

Als je beschikt over een niet-onderwijs gerelateerde bachelor waarin je een onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek.

Persona's in het Generieke programma

Op basis van 'eerder verworven kwalificaties' (EVK's)

Te volgen modules

	Modules leerjaar 1	Modules leerjaar 2	Modules leerjaar 3	Modules leerjaar 4
Pabo (indien gevolgd bij Driestar)*	Nader te bepalen	GEN 2.6 (BT2)	GEN 3.6 (BT2)	GEN 4.6 (BT2) GEN 4.11 (Praktijkervaring) (behalve toets-2 stage po/vo) GEN 4.12 (portfolio / assessment)
Propedeuse LVO	Geen modules	Alle modules	Alle modules	Alle modules
Diploma lerarenopleiding (eerste- of tweedegraads)	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Geen modules
Pdg	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Alle modules
Zomercursus basisvaardigheden	Vrijstelling voor GEN 1.5 (BT1) Overige moet gevolgd worden *Let op: in de eerste module niet alleen Gen 1.5, ook Masterclass/intervisie/PI	Alle modules	Alle modules	Alle modules
HBO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			
WO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			

* bij het volgen van een dubbele bachelor pabo en lvo: vrijstelling onder voorbehoud van afronding van het genoemde leerjaar op de pabo of behalen pabo-diploma. Student mag gelijktijdig beginnen met beide opleidingen, maar vrijstelling vervalt bij het niet afronden van genoemde jaar op pabo

Assessment voor aanvraag vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties (EVC's)

1. Voorwaarde: de studieleider(s) van het vak en/of generiek zien ruimte voor minimaal 15 EC vrijstelling op basis van 'eerder verworven competenties';
2. Door de studieleider(s) wordt contact opgenomen met het assessmentbureau;
3. Het assessmentbureau maakt de verdere afspraken met de student over het aan te leveren portfolio en de datum voor het assessment;
4. Na het assessment wordt door het assessmentbureau aan de studieleider(s) van het vak en/of generiek gevraagd om aan de hand van het adviesrapport van de assessoren een passend studieprogramma voor de student op te stellen.
5. Het EVC-traject kan van toepassing zijn aan het begin van de studie of als een student tijdens de opleiding om diverse redenen vertraging oploopt en intussen in de lespraktijk zichzelf verder heeft ontwikkeld.

Wijze van beoordeling

De studieleider van het generieke deel van de opleiding brengt advies uit aan de examencommissie over een aanvraag tot vrijstelling als het gaat om een onderdeel uit het generieke programma en om het werkplekleren. Voor andere onderdelen van het programma brengt de studieleider van het vak advies uit over de aanvraag. Beide studieleiders overleggen indien nodig met de betrokken docent(en).

Bij een positieve beslissing van de examencommissie zetten we de studiepunten voor het betreffende onderdeel in het cijferregistratiesysteem. Daarbij vermelden we dat het een vrijstelling betreft. De toegekende studiepunten zijn alleen rechtsgeldig in het kader van het diploma van de opleiding. Deze studiepunten zullen dus niet vermeld worden op eventuele certificaten die we voor een deel van de opleiding verstrekken.

8.2 Specifieke trajecten

8.2.1 Zij-instroom in beroep (ZiB)

Deze studievariant is geschikt voor studenten die al een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond, maar niet in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid of die een tweede onderwijsbevoegdheid willen halen. De student moet een benoeming van minimaal 0,2 fte als docent in de onderwijscontext en het schoolvak waarvoor hij een bevoegdheid wil behalen op een school voor voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs, en in de CV een mate van relevantie kunnen aantonen ten aanzien van het vakgebied. Naast deze leerwerkplek zijn er colleges bij Driestar hogeschool in Gouda volgens een op maat gemaakte studieroute gebaseerd op het geschiktheidsassessment. Aan het einde van het tweejarig studietraject is er een bekwaamheidsassessment. De school is verplicht de student in staat te stellen het traject te volgen en kan voor de studiekosten van de zij-instromer subsidie aanvragen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld. Zij-instromers hebben maximaal twee jaar de tijd om de onderwijsbevoegdheid te halen. Bij uitloop is er de mogelijkheid voor de werkgever verlenging aan te vragen.

8.2.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)

De post-hbo-opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) leidt op tot startbekwame docent in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Deze opleiding wordt gegeven vanuit het samenwerkingsverband Hodos. Dit betekent dat de bijeenkomsten door zowel Driestar hogeschool als door school-opleiders van het Hoornbeeck College worden verzorgd.

Voor het PDG-traject bestaat een afzonderlijke studiegids.

8.2.3 Traject groepsleerkracht

De post-hbo-opleiding Groepsleerkracht onderbouw vmbo-b/k biedt de mogelijkheid om met een beperkte bevoegdheid les te geven in het vmbo basis-kader leerjaar 1 en 2. Voor de opleiding is een diploma van de pabo of de pedagogische academie vereist. Na acht maanden wordt de opleiding afgerond met een portfolio en een eindassessment. Traject groepsleerkracht wordt in 2026/2027 niet aangeboden.

9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma

Hier wordt alleen de literatuur vermeld die je moet aanschaffen. Zoals je ziet is er gekozen voor een aantal 'leidende' boeken die meerdere jaren gebruikt worden. Naast de hieronder genoemde titels is er ook literatuur die via OnderwijsOnline digitaal beschikbaar wordt gesteld.

Jaar 1

Beroepsprofiel	Verplichte literatuur
Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	- Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. 12de druk. Uitgeverij Pica, Huizen. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Uitgeverij Boom, Bussem. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. 4de druk, Uitgeverij Boom, Bussem.
Professionele identiteit (PI)	- Kunz, B. & Vermeulen, H. (2023). <i>Werk maken van christelijk leraarschap</i>. Driestar Educatief Gouda - Kuipers, J. & Tiggelaar, B. (2022). <i>De kleine COVEY. De zeven eigenschappen samengevat</i>. (22ste druk).
Kennislijn	- Berg, B., Bommel, R. van, & Alst, van, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Uitgeverij een meester in leren - Jolles, J. (2020). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.

Jaar 2

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Wubbels, T. Brok, den P., Claessens, L., Mainhard, T., Tartwijk, van J. (2024), <i>Klassenmanagement vanuit een interpersoonlijk perspectief</i>. Telos. Kosteloos te downloaden. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. Coutinho. - Agirdag, O., Bennett, T. & Guérin, L.J.F. (2024), <i>Gedrag in crisis. De omvang van het probleem en de effecten op leerlingen en docenten</i>. Academica University of Applied Sciences, Amsterdam (in OnderwijsOnline beschikbaar)
2	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het voortgezet onderwijs</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Aanbevolen: - Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2022). <i>Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk</i>. Koninklijke van Gorcum Bv.

3	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2021). <i>Communiceren is docentenwerk</i>. Coutinho. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Vries, P. de (2022). <i>Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0</i>. CPS. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.
4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. - Kunz, B. & Van Doleweerd, J. (2021). <i>Stapstenen. Godsdienstige vorming in het basisonderwijs</i>. De Banier en Driestar educatief. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. - Van Dijk-Groenenboer, M. (2020). <i>Handboek Vakdidactiek Levensbeschouwing en Religie</i>. LERVO. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Visser-Vogel, E. & de Muynck, A. (2019). <i>Hier ben ik! Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs</i>. De Banier. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - De Bruin, A.M. en Vogel, E. (2024). <i>Wortels en vleugels</i>. Jongbloed.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. Kosteloos te downloaden. - Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. Deze is te bestellen bij webwinkel Driestar.

Jaar 3

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim
2	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Verstegen, R. & Lodewijks, H. (2018). <i>Interactiewijzer</i>. Koninklijke van Gorcum Bv. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco.
3	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) - Murre, P.M. (2019). <i>Meer door minder</i>. Driestar educatief. (Ook gratis te downloaden: 134366 Installatierede BW-3-17.pdf) - Sluijsmans, D., & Kneyber, R. (2016). <i>Toetsrevolutie: Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het VO</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren</i>. Acco.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van Laar, T. & Huttinga, W. (2022). <i>Leren leven met het kwaad</i>. Expertisecentrum Onderwijs en Identiteit.

1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: • Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) • Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: • Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 4

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1-4	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Dokman, I., van Beusekom, R., Oldeboom, B. & Pepping-Poot, A. (2019). <i>Ik in de wij. Groepsdynamisch werken in het onderwijs</i>. L&ving Factory. - De Graaf, A., & Kunst, K. (2022). <i>Einstein en de kunst van het zeilen</i>. SWP. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	- Berg, B., Van Bommel, R., & van Ast, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Pumbo. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2025). <i>Psychologie van de adolescentie</i>. Basisboek (27e druk). ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden)
1-4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
1-4	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Buelens, W., Schroeve, M., Surma, T., Vanhoyweghen, K., Kirschner, P.A. (2024). <i>Digitale didactiek</i>. Ten Brink. (Ook gratis te downloaden) - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Van den Burg, C., Berben, M., & Moonen, B. (2019). <i>Activerende en passende werkvormen</i>. CPS. - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink. (ook gratis te downloaden)

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma	2
Boekenlijst vakinhoudelijk gedeelte	9
Vrijstellingen	10
I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar	11
2.1 Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom	11
2.2 Grammatica	14
2.3 Vakdidactiek	16
2.4 Cultuur, kennis van land en volk	19
2.5 Taalbeschouwing	21
II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar	23
2.2.1 Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom	23
2.2.2 Grammatica	26
2.2.3 Vakdidactiek	28
2.2.4 Cultuur, kennis van land en volk	31
2.2.5 Fonetiek/taalbeschouwing	32
III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar	34
3.2.1 Vaardigheden, idioom	34
3.2.2 Grammatica en vertalen N-D	37
3.2.3 Vakdidactiek, praktijkopdracht	39
3.2.4 Literatuur, jeugdliteratuur leesdossier	41
3.2.5 Internationalisering	44
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar	46
4.2.1 Goethe, idioom	46
4.2.2 Landelijke kennistoets	48
4.2.3 Vakdidactiek praktijkopdracht	49
4.2.4 Literatuur, leesdossier	50

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma

Het vakinhoudelijke en vakdidactische programma is gebaseerd op de landelijke kennisbasis onze eigen opleidingsvisie vanuit het Beroepsprofiel van de christelijke leraar en de Didactische Diamant. De student leert de Duitse taal tot het op één na hoogste internationaal erkende niveau van luisteren, spreken, schrijven en lezen (Goethe C1). Aangezien een taal een communicatiemiddel is van een groep mensen met een gezamenlijke achtergrond en cultuur en levend binnen een bepaald taalgebied, is het van wezenlijk belang om de studenten met de combinatie 'taal en cultuur' in aanraking te brengen. Naast bezoeken van studenten aan het Duitse taalgebied besteden wij tijdens diverse colleges aandacht aan de relatie tussen taal en cultuur. Bij een land met een zo rijk bezit aan religieuze, filosofische en wetenschappelijke tradities is het een dankbare taak om de studenten daar deelgenoot van te maken. Onderwerpen als de Reformatie en de diverse perioden van de Duitse literatuur bieden een overvloed aan mogelijkheden om deze onderwerpen ook vanuit onze identiteit in te kleuren. Deze inhouden helpen de student bij het ontwikkelen van de professionele identiteit van de christelijke leraar ('Ik ben'). Alle modules dragen bij aan de kennislaag ('Ik denk') van het beroepsprofiel. De modules vakdidactiek zijn gelinkt aan beroepstaak 2 en 5 uit de derde laag van het beroepsprofiel ('Ik kan'). Die beroepstaken spelen ook een rol in andere modules, zoals in cultuur/kennis van land en volk en bij de vaardigheden. We besteden in alle modules regelmatig aandacht aan de vertaling van de module naar de praktijksituatie van de student. De student leert door de verschillende vakonderdelen heen telkens de vertaalslag te maken naar het niveau van zijn (toekomstige) leerlingen. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding, zoals getoetst in de eindwerken vakdidactisch onderzoek, generiek portfolio, landelijke kennistoets (LKT) en het Goethe C1-examen. De verantwoording hiervan is te vinden in het raamwerkcurriculum van de opleiding Duits.

Overzicht leerlijnen

Het vakinhoudelijke programma kent de volgende leerlijnen:

1. Vaardigheden en idioom
2. Grammatica
3. Vakdidactiek
4. Cultuur, kennis van land en volk en literatuur

Het vakinhoudelijke programma bestaat uit de modules zoals in onderstaande tabel genoemd. Daarbij wordt van elke module het totale aantal studiepunten genoemd. Voor jaar 3 en 4 van cohort 2026 zijn de vakken en studiepunten onder voorbehoud vanwege een lopende curriculumvernieuwing.

De modules van het eerste en tweede leerjaar zijn samengevoegd. Dat geldt ook voor de modules van het derde en vierde leerjaar. Dit betekent dat de eerste- en tweedejaars studenten samen les krijgen, evenals de derde- en vierdejaarsstudenten. Onder de tabellen van de leerjaren wordt uitgelegd hoe dit wordt aangepakt.

Cohort 2025

Jaar 1		EC	Jaar 2		EC
1.2.1	Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom ¹	20	2.2.1	Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom ¹	20
1.2.2	Grammatica ²	6	2.2.2	Grammatica ²	6
1.2.3	Vakdidactiek, portfolio ³	6	2.2.3	Vakdidactiek, portfolio ³	6
1.2.4	Cultuur, kennis van land en volk ⁴	2	2.2.4	Cultuur, kennis van land en volk ⁴	2
1.2.5	Fonetiek/taalbeschouwing ⁵	2	2.2.5	Fonetiek/taalbeschouwing ⁵	2
Totaal		36	Totaal		36
Jaar 3			Jaar 4		
3.2.1	Vaardigheden, idioom ⁶	17	4.2.1	Goethe, idioom ⁶	5
3.2.2	Grammatica, vertalen N-D ⁷	6	4.2.2	Landelijke kennistoets ⁷	1
3.2.3	Vakdidactiek, praktijkopdracht ⁸	6	4.2.3	Vakdidactiek praktijkopdracht ⁸	3
3.2.4	Literatuur, jeugdliteratuur, leesdossier ⁹	7	4.2.4	Literatuur, leesdossier ⁹	4
3.2.5	Internationalisering	2			
Totaal		38	Totaal		13

Cohort 2026 (jaar 3 en 4 onder voorbehoud)

Jaar 1		EC	Jaar 2		EC
2.1	Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom, onderzoeksopdracht ¹	21	1.1	Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom, onderzoeksopdracht ¹	21
2.2	Grammatica ²	6	1.2	Grammatica ²	6
2.3	Vakdidactiek, portfolio ³	7	1.3	Vakdidactiek, portfolio ³	7
2.4	Cultuur/kennis van land en volk, onderzoeksopdracht ⁴	4	1.4	Cultuur/kennis van land en volk, onderzoeksopdracht ⁴	4
2.5	Taalbeschouwing ⁵	2	1.5	Fonetiek ⁵	2
Totaal		40	Totaal		40
Jaar 3			Jaar 4		
3.1	Vaardigheden, idioom ⁶	(17)	4.1	Goethe, idioom ⁶	(5)
3.2	Grammatica, vertalen N-D ⁷	(6)	4.2	Landelijke kennistoets ⁷	(1)
3.3	Vakdidactiek, praktijkopdracht, portfolio ⁸	(10)	4.3	Vakdidactiek praktijkopdracht ⁸	(3)
3.4	Literatuur, jeugdliteratuur, leesdossier ⁹	(7)	4.4	Literatuur, leesdossier ⁹	(4)
				<i>Internationalisering</i>	(2)
				<i>Keuzemenu, portfolio, eindgesprek</i>	(5)
				<i>Eindwerk onderzoekend vermogen</i>	(10)
				<i>Beroepsproducten</i>	(5)
(Totaal)		(40)	(Totaal)		(35)

¹ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht voor de vaardigheden kan verschillen. De beoordeling van de vaardigheden van de eerstejaars studenten vindt plaats op Goethe-niveau B1+, dat van de tweedejaars studenten op B2. De toetsopdracht voor idioom is gelijk. Bij de cesuur van idioom kan door middel van een N-term rekening gehouden met het verschil in niveau. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

² Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht is hetzelfde. Bij de cesuur kan door middel van een N-term rekening gehouden met het verschil in niveau. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

³ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht is hetzelfde. Bij de cesuur kan door middel van een N-term rekening gehouden met het verschil in niveau. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁴ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht is hetzelfde. De cesuur is gelijk, omdat het voor beide leerjaren reproductie van kennis op hetzelfde moeilijkheidsniveau betreft. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁵ Deze modules zijn samengevoegd. Het ene jaar volgen alle studenten de module fonetiek, het andere de module taalbeschouwing. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁶ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht verschilt voor de vaardigheden. De beoordeling van de vaardigheden van de derdejaars studenten vindt plaats op Goethe-niveau B2+, dat van de vierdejaars studenten op C1. De vierdejaars nemen hiervoor deel aan het Goethe-examen op het Goethe-Institut. De toetsopdracht voor idioom is hetzelfde. Bij de cesuur van idioom kan door middel van een N-term rekening gehouden worden met het verschil in niveau. In het tweede semester volgen de derdejaars studenten het derdejaarsprogramma. De vierdejaars volgen dan geen modules meer. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁷ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht verschilt in het eerste semester. De derdejaars maken een tentamen, de vierdejaars de Landelijke Kennistoets (LKT). De LKT wordt in november (en juni) aangeboden. In het tweede semester volgen de derdejaars studenten het derdejaarsprogramma. De vierdejaars volgen dan geen modules meer. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁸ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht verschilt in het eerste semester. In het tweede semester volgen de derdejaars studenten het derdejaarsprogramma. De vierdejaars volgen dan geen modules meer. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

⁹ Deze modules zijn samengevoegd. De toetsopdracht in het eerste semester is hetzelfde. De cesuur is gelijk, omdat voor beide leerjaren reproductie van kennis op hetzelfde moeilijkheidsniveau betreft. In het

tweede semester volgen de derdejaars studenten het derdejaarsprogramma. De vierdejaars volgen dan geen modules meer. De credits worden toegekend aan het betreffende leerjaar waaraan de student deelneemt.

Toetsoverzicht

Bij bijna alle modules horen meerdere toetsen. In onderstaande tabel zijn de toetsen per module vermeld.

Cohort 2025

Jaar 1

Modulenummer	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 1.2.1A	Luister- en kijkvaardigheid 1	3	tentamen
DU 1.2.1B	Leesvaardigheid 1	3	tentamen
DU 1.2.1C	Schrijfvaardigheid 1	1,5	tentamen
DU 1.2.1D	Schrijfvaardigheid 2	1,5	tentamen
DU 1.2.1E	Gespreksvaardigheid 1	3	mondeling
DU 1.2.1F	Idioom 1	1	tentamen
DU 1.2.1G	Idioom 2	1	tentamen
DU 1.2.1H	Idioom 3	1	tentamen
DU 1.2.1J	Idioom 4	1	tentamen
DU 1.2.1K	Lees- en luisterdossier 1	4	opdracht
DU 1.2.2A	Grammatica 1	1,5	tentamen
DU 1.2.2B	Grammatica 2	1,5	tentamen
DU 1.2.2C	Grammatica 3	1,5	tentamen
DU 1.2.2D	Grammatica 4	1,5	tentamen
DU 1.2.3A	Vakdidactiek 1	2	tentamen
DU 1.2.3B	Vakdidactiek 2	2	tentamen
DU 1.2.3C	Vakdidactiek portfolio 1	2	opdracht
DU 1.2.4	Cultuur, kennis van land en volk 1	2	tentamen
DU 1.2.5	Fonetiek/taalbeschouwing	2	tentamen
		36	

Jaar 2

Modulenummer	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 2.2.1A	Luister- en kijkvaardigheid 2	3	tentamen
DU 2.2.1B	Leesvaardigheid 2	3	tentamen
DU 2.2.1C	Schrijfvaardigheid 3	1,5	tentamen
DU 2.2.1D	Schrijfvaardigheid 4	1,5	tentamen
DU 2.2.1E	Gespreksvaardigheid 2	3	mondeling
DU 2.2.1F	Idioom 5	1	tentamen
DU 2.2.1G	Idioom 6	1	tentamen
DU 2.2.1H	Idioom 7	1	tentamen
DU 2.2.1J	Idioom 8	1	tentamen
DU 2.2.1K	Lees- en luisterdossier 2	4	opdracht
DU 2.2.2A	Grammatica 5	1,5	tentamen
DU 2.2.2B	Grammatica 6	1,5	tentamen

DU 2.2.2C	Grammatica 7	1,5	tentamen
DU 2.2.2D	Grammatica 8	1,5	tentamen
DU 2.2.3A	Vakdidactiek 3	2	tentamen
DU 2.2.3B	Vakdidactiek 4	2	tentamen
DU 2.2.3C	Vakdidactiek portfolio 2	2	opdracht
DU 2.2.4	Cultuur, kennis van land en volk 2	2	tentamen
DU 2.2.5	Fonetiek/taalbeschouwing	2	tentamen
		36	

Jaar 3

Module	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 3.2.1A	Luister- en kijkvaardigheid 3	3	tentamen
DU 3.2.1B	Leesvaardigheid 3	3	tentamen
DU 3.2.1C	Schrijfvaardigheid 5	2	tentamen
DU 3.2.1D	Schrijfvaardigheid 6	2	tentamen
DU 3.2.1E	Gespreksvaardigheid 3	3	mondeling
DU 3.2.1F	Idioom 9	1	tentamen
DU 3.2.1G	Idioom 10	1	tentamen
DU 3.2.1H	Idioom 11	1	tentamen
DU 3.2.1I	Idioom 12	1	tentamen
DU 3.2.2A	Grammatica en vertalen N-D 9	3	tentamen
DU 3.2.2B	Grammatica en vertalen N-D 10	3	tentamen
DU 3.2.3A	Vakdidactiek 5	3	tentamen
DU 3.2.3B	Vakdidactiek praktijkopdracht 1	3	opdracht
DU 3.2.4A	Literatuur 1	2	tentamen
DU 3.2.4B	Literatuur 2	2	tentamen
DU 3.2.4C	Leesdossier 3	3	opdracht
DU 3.2.5	Internationalisering	2	opdracht
		38	

Jaar 4

Module	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 4.2.1A	Goethe	4	examen
DU 4.2.1B	Idioom 13	1	tentamen
DU 4.2.2	Landelijke kennistoets	1	examen
DU 4.2.3	Vakdidactiek praktijkopdracht 2	3	opdracht
DU 4.2.4A	Literatuur 3	2	tentamen
DU 4.2.4B	Leesdossier 4	2	opdracht
		13	

Jaar 1

Modulenummer	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 2.1A	Luister- en kijkvaardigheid 2	3	tentamen
DU 2.1B	Leesvaardigheid 2	3	tentamen
DU 2.1C	Schrijfvaardigheid 3	1,5	tentamen
DU 2.1D	Schrijfvaardigheid 4	1,5	tentamen
DU 2.1E	Gespreksvaardigheid 2	3	mondeling
DU 2.1F	Idioom 5	1	tentamen
DU 2.1G	Idioom 6	1	tentamen
DU 2.1H	Idioom 7	1	tentamen
DU 2.1J	Idioom 8	1	tentamen
DU 2.1K	Lees- en luisterdossier 2	4	opdracht
DU 2.1L	Onderzoeksopdracht 2	1	opdracht
DU 2.2A	Grammatica 5	1,5	tentamen
DU 2.2B	Grammatica 6	1,5	tentamen
DU 2.2C	Grammatica 7	1,5	tentamen
DU 2.2D	Grammatica 8	1,5	tentamen
DU 2.3A	Vakdidactiek 3	2	tentamen
DU 2.3B	Vakdidactiek 4	2	tentamen
DU 2.3C	Vakdidactiek portfolio 3	1	opdracht
DU 2.3D	Vakdidactiek portfolio 4	2	opdracht
DU 2.4A	Cultuur, kennis van land en volk 2	2	tentamen
DU 2.4B	Onderzoeksopdracht klv 2	2	opdracht
DU 2.5	Taalbeschouwing	2	tentamen
		40	

Jaar 2

Modulenummer	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 1.1A	Luister- en kijkvaardigheid 1	3	tentamen
DU 1.1B	Leesvaardigheid 1	3	tentamen
DU 1.1C	Schrijfvaardigheid 1	1,5	tentamen
DU 1.1D	Schrijfvaardigheid 2	1,5	tentamen
DU 1.1E	Gespreksvaardigheid 1	3	mondeling
DU 1.1F	Idioom 1	1	tentamen
DU 1.1G	Idioom 2	1	tentamen
DU 1.1H	Idioom 3	1	tentamen
DU 1.1J	Idioom 4	1	tentamen
DU 1.1K	Lees- en luisterdossier 1	4	opdracht
DU 1.1L	Onderzoeksopdracht 1	1	opdracht
DU 1.2A	Grammatica 1	1,5	tentamen
DU 1.2B	Grammatica 2	1,5	tentamen
DU 1.2C	Grammatica 3	1,5	tentamen
DU 1.2D	Grammatica 4	1,5	tentamen

DU 1.3A	Vakdidactiek 1	2	tentamen
DU 1.3B	Vakdidactiek 2	2	tentamen
DU 1.3C	Vakdidactiek portfolio 1	1	opdracht
DU 1.3D	Vakdidactiek portfolio 2	2	opdracht
DU 1.4A	Cultuur, kennis van land en volk 1	2	tentamen
DU 1.4B	Onderzoeksopdracht klv 1	2	opdracht
DU 1.5	Fonetiek	2	tentamen
		40	

Jaar 3 (onder voorbehoud vanwege curriculumvernieuwing)

Module	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 3.1A	Luister- en kijkvaardigheid 3	3	tentamen
DU 3.1B	Leesvaardigheid 3	3	tentamen
DU 3.1C	Schrijfvaardigheid 5	2	tentamen
DU 3.1D	Schrijfvaardigheid 6	2	tentamen
DU 3.1E	Gespreksvaardigheid 3	3	mondeling
DU 3.1F	Idioom 9	1	tentamen
DU 3.1G	Idioom 10	1	tentamen
DU 3.1H	Idioom 11	1	tentamen
DU 3.1I	Idioom 12	1	tentamen
DU 3.2A	Grammatica en vertalen N-D 9	3	tentamen
DU 3.2B	Grammatica en vertalen N-D 10	3	tentamen
DU 3.3A	Vakdidactiek 5	3	tentamen
DU 3.3B	Vakdidactiek praktijkopdracht 1	4	opdracht
<i>DU 3.3C</i>	<i>Portfolio 5</i>	<i>1</i>	<i>opdracht</i>
<i>DU 3.3D</i>	<i>Portfolio 6</i>	<i>2</i>	<i>opdracht</i>
DU 3.4A	Literatuur 1	2	tentamen
DU 3.4B	Literatuur 2	2	tentamen
DU 3.4C	Leesdossier 3	3	opdracht
		40	

Jaar 4 (onder voorbehoud vanwege curriculumvernieuwing)

Module	Toetsnaam	Studiepunten	Toetsvorm
DU 4.1A	Goethe	4	examen
DU 4.1B	Idioom 13	1	tentamen
DU 4.2	Landelijke kennistoets	1	examen
DU 4.3	Vakdidactiek praktijkopdracht 2	3	opdracht
DU 4.4A	Literatuur 3	2	tentamen
DU 4.4B	Leesdossier 4	2	opdracht
	<i>Keuzemenu, portfolio, eindgesprek</i>	5	
	<i>Eindwerk onderzoekend vermogen</i>	10	<i>opdracht</i>
	<i>Beroepsproducten</i>	5	
	<i>Internationalisering</i>	2	<i>opdracht</i>
		35	

Boekenlijst vakinhoudelijk gedeelte

Titel	auteur(s)	Uitgever	ISBN	leerjaar
Pons Die deutsche Rechtschreibung		Pons	978-3125163478	* 1,2,3,4
Duden Stilwörterbuch		Duden	9783411040285	* 1,2,3,4
Handwoordenboek N-D		Van Dale/Prisma	Nieuwste editie	1 * voor leerjaar 2-4
Handwoordenboek D-N		Van Dale/Prisma	Nieuwste editie	* 1,2,3,4
Basisgrammatica Duits	Lodder, H.G.	Coutinho	9789062833061	1,2,3,4
Thematische woordenschat Duits	Forst, G.	Intertaal	9789460304170	1,2,3,4
Grammatik lite	Ten Cate, A.P.	EK-Tekst (via www.ektekst.nl)	9789490030087	1,2,3,4
Übungsmaterial zur deutschen Grammatik	De Vries, E.K. & Ten Cate, A.P.	EK-Tekst	9789490030025	* 1,2,3,4
So geht's zu B2.	Loumiotis, U., & Mazur A.	Klett	9783126751568	1,2
Handboek vreemdetalendidactiek	Dönszelmann, S., van Beuningen, C., Kaal, A., De Graaff, R.	Coutinho	9789046907641	1,2
Phonetik aktuell (wordt digitaal ter beschikking gesteld door de opleiding)	Bunk, G.J.S.	Hueber	9783195016902	* 1,2
Tatsachen über Deutschland Gratis Download: 2022 Tatsachen DE	Hauptmeier, C., & Schayan, J.	Fazit Communication	9783962511562	1,2
Vreemdetalenonderwijs geven	Boersame, L., & Mitzschke, M.	Gorcum B.V., Koninklijke van	9789023256618	* 1,2,3,4
Prüfungstraining Goethe-Zertifikat C1	Maenner, D., & Magersuppe, J.	Cornelsen	9783061230470	3,4
Deutsche Grammatik und Rechtschreibung	Balcik, I., & Röhe, K.	Pons	9783125628601	3,4
Erkundungen C1	Buscha, A., Raven, S., & Szita, S.	Schubert	9783969150757	3,4
Differentiëren is te leren	Berben, M.	CPS	9789065082794	3,4
Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp. Gratis download: Rene-Kneyber-Formatief-handelen-WEB.pdf	Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W.	Phronese	9789490120481	3,4
Meer door minder. Gratis download: 134366 Installatierede BW-3-17.pdf	Murre, P.M.	Driestar educatief		3,4

* niet verplicht

Vrijstellingen

Er zijn standaardvrijstellingen voor modules voor studenten met een Goethe C1 of C2-diploma, studenten met een vwo-diploma met Duits en voor studenten die Muttersprachler zijn:

- Een certificaat van Goethe C1 of C2 kan vrijstelling opleveren voor:
 - alle vaardigheden (spreken, schrijven, luisteren en lezen) in alle leerjaren
 - idioomtoetsen in alle leerjaren
 - lees- en luisterdossier in de leerjaren 1 en 2
- Een vwo-diploma met het vak Duits kan vrijstelling opleveren voor het eerste leerjaar van het vakdeel. Dit vereist zelfstandigheid en verantwoordelijkheid om goed voorbereid te zijn op de landelijke kennistoets (LKT) wat betreft grammatica, cultuur/kennis van land en volk, fonetiek en taalbewustzijn. Verder wat betreft het gevraagde niveau van vakdidactiek en grammatica vanaf leerjaar 2.
- Muttersprachler kunnen, onder voorwaarde dat een Abitur-diploma overlegd kan worden, vrijstelling krijgen voor:
 - alle vaardigheden (spreken, schrijven, luisteren en lezen) in alle leerjaren
 - idioomtoetsen alle leerjaren
 - lees- en luisterdossier in de leerjaren 1 en 2
 - cultuur/kennis van land en volk in alle leerjarenDit vereist zelfstandigheid en verantwoordelijkheid om goed voorbereid te zijn op de LKT wat betreft cultuur/kennis van land en volk.

I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar

2.1 Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom

Modulenaam:	vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom
Modulenummer:	2.1 A-L
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	21
Docent:	C.J. Grimmon, MEd

leerdoelen luister-, kijk- en leesvaardigheid, lees- en luisterdossier

- Je beheerst luister- en kijk- vaardigheid op Goethe-niveau B1⁺.
- Je beheerst leesvaardigheid op Goethe-niveau B1⁺.
- Je kunt het verschil aangeven tussen een informatieve tekst en programma ten opzichte van een tekst en programma voor amusement.
- Je kunt vanuit levensbeschouwelijk perspectief je mening geven over de gelezen boeken en de beluisterde programma's.
- Je kunt bij elk boek of beluisterd programma aangeven welk ERK-niveau het is en dat beargumenteren.
- Je kunt elk boek of beluisterd programma plaatsen in een historisch en/of maatschappelijk kader.
- Je kunt een vakdidactisch vraagstuk (in je eigen lespraktijk) signaleren en verwoorden in een onderzoeksvraag.
- Je kunt gericht vakdidactische kennis verwerven en met behulp hiervan een beoogde verbetering ontwerpen.

inhoud

In deze module staat de verbetering van de leesvaardigheid en de luister- en kijkvaardigheid centraal. De beginsituatie is in principe het havo-eindexamenniveau. Grammatica en idioom hebben hierbij een ondersteunende functie.

werkwijze

Er wordt gebruikt gemaakt van het boek 'So gehts zu B2'. Gedurende het hele jaar komen alle vaardigheden afwisselend aan bod. Er worden gelezen teksten geanalyseerd, luister- en leesstrategieën aangeleerd en gesproken Duitse teksten beluisterd. Verder legt de student een lees- en luisterdossier aan waarin hij de persoonlijke lees- en luisterervaringen verwoordt. Op gezette tijden doet de student hierover verslag en is er gelegenheid tot discussie. Bij de keuze lesmateriaal worden ook thema's vanuit ethisch en christelijk perspectief aan de orde gesteld. Vanzelfsprekend is de voertaal bij al deze activiteiten het Duits. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'. De tentamens lees- en luistervaardigheid zijn afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek
- lees- en luisterdossier
- beroepstaak 2 en 4

literatuur

- So geht's zu B2
- Teksten uit TeensMag – christelijk jongerentijdschrift
- Fragmenten van BIBEL-TV en deutsche Gottesdienste
- Diverse CITO luistertoetsen van VWO-niveau
- Leesteksten van verschillende websites en tijdschriften
- Diverse actuele programma's van ARD/ZDF/WDR online

Leerdoelen schrijf- en gespreksvaardigheid

- Je beheerst schrijfvaardigheid op Goethe-niveau B1.
- Je beheerst gespreksvaardigheid op Goethe-niveau B1⁺.
- Je beheerst het klanksysteem van het Duits op Goethe-niveau B1⁺.
- Je kunt de doeltaal als voertaal op Goethe-niveau B1⁺ gebruiken.

inhoud

In deze module staat de gespreks- en schrijfvaardigheid in het Duits centraal. Je leert de Duitse taal gebruiken in tal van communicatieve situaties, zowel mondeling als schriftelijk. Ook werk je aan je uitspraak van het Duits.

werkwijze

Er wordt gebruikt gemaakt van de methode 'So geht's zu B2'. Er wordt in een communicatieve setting gespreksvaardigheid getraind en schriftelijke opdrachten (brieven, e-mails, forumbijdragen, enz.) besproken. Er wordt van je verwacht dat je de opdrachten thuis voorbereidt. Bij de opdrachten zullen regelmatig thema's voorkomen die passen bij onderwijs vanuit christelijk perspectief. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit de methode 'So geht's zu B2'. Het tentamen schrijfvaardigheid is afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek
- beroepstaak 2 en 4

Verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

Literatuur

- So geht's zu B2

Leerdoelen idioom

- Je beheerst idioom op Goethe-niveau B1⁺.

leerlijnen

- idioom
- vaardigheden

literatuur

- Thematische woordenschat Duits

Afsluiting

De toetsing en ziet er als volgt uit:

- Na blok 1:
 - Een schriftelijke toets idioom (60 min.).
 - De toets levert 1 studiepunten op. De leerstof sluit aan bij de thema's die in de vaardighedencolleges worden behandeld.
 - Cursus: DU 2.1F
 - Cursus naam (kort): Idioom 5
- Na blok 2:
 - a. schriftelijke toets luistervaardigheid (formatief) van 45 minuten, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (formatief) van 60 min, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - c. Een schriftelijke toets idioom (60 min.).
 - De toets levert 1 studiepunten op. De leerstof sluit aan bij de thema's die in de vaardighedencolleges worden behandeld.
 - Cursus: DU 2.1G
 - Cursus naam (kort): Idioom 6
- Na blok 3:
 - Een schriftelijke toets idioom (60 min.).
 - De toets levert 1 studiepunten op. De leerstof sluit aan bij de thema's die in de vaardighedencolleges worden behandeld.
 - Cursus: DU 2.1H
 - Cursus naam (kort): Idioom 7
- Na blok 4:
 - a. schriftelijke toets luister- en kijkvaardigheid (60 min.). Deze toets levert 3 studiepunten op.
 - Cursus: DU 2.1A
 - Cursus naam (kort): Luister- en kijkvaardigheid 2
 - Toets-1: Luister- en kijkvaardigheid 2
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (60 min.) Deze toets levert 3 studiepunten op.
 - Cursus: DU 2.1B
 - Cursus naam (kort): Leesvaardigheid 2
 - Toets-1: Leesvaardigheid 2
 - c. schriftelijke toets idioom (60 min.).
 - De toets levert 1 studiepunten op. De leerstof sluit aan bij de thema's die in de vaardighedencolleges worden behandeld.
 - Cursus: DU 2.1I
 - Cursus naam (kort): Idioom 8
- Gedurende het jaar:
 - a. lees- en luisterdossier. Dit levert 4 studiepunten op.
 - Cursus: DU 2.1K
 - Cursus naam (kort): Lees- en luisterdossier 2
 - Toets-1: Lees- en luisterdossier 2
 - b. schriftelijke onderzoeksopdracht. Deze opdracht levert 1 studiepunten op.
 - Cursus: DU 2.1L
 - Cursus naam (kort): Onderzoeksopdracht vaardigheid 2
 - Toets-1: Onderzoeksopdracht vaardigheid 2

2.2 Grammatica

Modulenaam:	Grammatica
Modulenummer:	2.2 A-D
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	6
Docent:	A. Leune MA MSc

leerdoelen blok 1 Grammatica 5

- je kent de regels van het regelmatige, zwakke werkwoord in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd
- je kent de regels van het sterke werkwoord in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd van de sterke werkwoorden
- Je kent de werkwoorden befehlen tot en met saufen
- je kent de regels van de onregelmatige werkwoorden sein, haben en werden in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd
- je kent de 'Ersatzinfinitiv en trennbare en untrennbare Verben' en weet hoe je die in vertaalzinnen kunt gebruiken

leerdoelen blok 2 Grammatica 6

- je kent regels van sterke werkwoorden saugen tot en met zwingen en kunt deze in zinnen gebruiken
- je kent de Konjunktiv en weet hoe deze in het Duits gebruikt wordt.
- je kunt modale werkwoorden vervoegen in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd en je weet wanneer je welk modaal werkwoord in de zin moet gebruiken
- je kent de regels van de Passiv in het Duits en kunt deze ook gebruiken en uitleggen
- je weet hoe Infinitivkonstruktionen in het Duits gebruikt worden en kent de overeenkomsten en de verschillen tussen het Duits en Nederlands

leerdoelen blok 3 Grammatica 7

- je kent de regels van het juiste Adjektiv gebruik en weet deze in vertaalzinnen en invulzinnen te gebruiken.
- je kent de regels van de Der- en Ein-Gruppe en de Nullgruppe
- je kent de regels van Komparation en weet hoe je deze in vertaalzinnen en invulzinnen kunt gebruiken
- je kent de besondere Adjektivgruppen en kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken
- je kent de regels van de Adjektivrektion in het Duits kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken
- je kent de regels van het Zahlwort in het Duits en kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken

leerdoelen blok 4 Grammatica 8

- je kent de regels van de einfache 'Syntax' in het Duits
- je kent de regels van de 'Verbstellung im Satz' in het Duits en kunt deze in zinnen met de juiste Orthographie en Interpunktion gebruiken (H 1 en 10)
- je kent de regels van het Adverb (H8) en kunt deze op de juiste manier in zinnen gebruiken
- je kent de regels van de Konjunktion (H9) en kunt deze op de juiste manier in zinnen gebruiken

inhoud

In het eerste leerjaar zal de grammatica aan de hand van de aanwezige kennis worden gereactiveerd. De basis-syntax zal besproken en geoefend worden evenals de woordsoorten. Dit aan de hand van het leerboek en teksten.

werkwijze

De onderwerpen uit het leerboek worden besproken. Het oefenmateriaal zal plenair of in groepen worden besproken. Op deze manier zullen ook probleemstellingen worden uitgewerkt.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- grammatica en landelijke kennistoets
- vakdidactiek
- vaardigheden

literatuur

- Grammatik Lite
- Basisgrammatica Duits
- Actuele teksten van het Internet worden in de vorm van kopieën aangeleverd
- Grammaticale oefeningen uit het boek 'So geht's zu B2' worden geoefend.
- Daarnaast kann er worden geoefend met 'Übungsmaterial zur deutschen Grammatik' van Ten Cate en de Vries.

afsluiting

De afsluiting bestaat uit 4 schriftelijke tentamens:

- Na blok 1:
Cursus: DU 2.2A
Naam (kort): Grammatica 5
Toets-1: Grammatica 5
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 1,5 studiepunt voor.
- Na blok 2:
Cursus: DU: 2.2B
Naam (kort) Grammatica 6
Toets-1: Grammatica 6
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 1,5 studiepunt voor.
- Na blok 3:
Cursus: DU: 2.2C
Naam (kort) Grammatica 7
Toets-1: Grammatica 7
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 1,5 studiepunt voor.
- Na blok 4:
Cursus: DU: 2.2D
Naam (kort) Grammatica 8
Toets-1: Grammatica 8
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 1,5 studiepunt voor.

2.3 Vakdidactiek

Modulenaam:	Vakdidactiek
Modulenummer:	2.3 A-D
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	7
Docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen 2.3A vakdidactiek 3 semester 1

- Je hebt zicht op het gebruik van doeltaal-leertaal en kan deze kennis inzetten in eigen lespraktijk.
- Je kent de mogelijkheden die ICT biedt en weet deze te beoordelen en waar nodig in te zetten in eigen lespraktijk.
- Je kunt educatieve programmatuur en multimediale informatie/kennis beoordelen op bruikbaarheid en kwaliteit aan de hand van vakinhoudelijke en vakdidactische criteria.
- Je kent de belangrijkste begrippen die van belang zijn in het aanbieden van grammatica tijdens de vakles en weet deze ook in eigen praktijk om te zetten.
- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijk doeltaal – leertaal wordt ingezet maken en kan aan de hand van de theorie aangeven waarom deze aanpak in de les past en kan werken bij de leerlingen. Je geeft ook aan hoe dat bij de jongeren en de begeleider is overgekomen
- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijke grammaticale kennis wordt overgedragen aan de hand van de theorie uit het boek, maar ook aansluitend op de nieuwe doelen waarin communicatie en taalbewustzijn aanwezig moeten zijn in de lessen, maken. Je verantwoordt je keuze aan de hand van de theorie en andere bronnen.
- Je kunt laten zien dat je in staat bent digitale middelen en ICT in te zetten in de les en je kunt ook uitgewerkte voorbeelden laten zien met een verwijzing naar de theorie in het boek en of andere bronnen
- Je bent in staat om gekregen feedback bij elke opdracht te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe hij dat bij een opnieuw aanbieden van de opdracht zou verbeteren.

leerdoelen 2.3C vakdidactiek 3 semester 1

- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijk doeltaal – leertaal wordt ingezet maken. Je kunt aan de hand van de theorie aangeven waarom deze aanpak in de les past en kan werken bij de leerlingen. Je bent in staat aan te geven hoe dat bij de jongeren en de begeleider is overgekomen
- Je kunt (een deel van een) les ontwerpen waarin heel duidelijk grammaticale kennis wordt overgedragen aan de hand van de theorie uit het boek, maar ook aansluitend op de nieuwe doelen waarin communicatie en taalbewustzijn aanwezig moeten zijn in de lessen. Je kunt jouw keuze aan de hand van de theorie en andere bronnen verantwoorden.
- Je kunt laten zien dat je in staat bent digitale middelen en ICT in te zetten in de les en je kunt ook uitgewerkte voorbeelden laten zien met een verwijzing naar de theorie in het boek en andere bronnen
- Je bent in staat om gekregen feedback bij een opdracht te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe je dat bij het opnieuw uitvoeren van de opdracht zou verbeteren.

leerdoelen 2.3B vakdidactiek 4 semester 2

- Je hebt inzicht in het aspect evaluatie van het onderwijsleerproces en kan dit aspect bij de leerlingen herkennen en ook in eigen lespraktijk inzetten.
- Je beschikt over gevorderde vakdidactische kennis, zoals over differentiatie, om een krachtige leeromgeving tot stand te brengen.
- Je beschikt over gevorderde vaardigheden om bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van je onderwijs, vakinhoudelijke, vakdidactische, pedagogische en onderwijskundige kennis en vaardigheden geïntegreerd in te zetten en je bent in staat om de juiste leermiddelen daarbij te kiezen en te beoordelen.
- Je bent bekend met de meest gangbare methoden van mvt-verwerving en kan daaruit, gebaseerd op gevorderde kennis, een verantwoorde keuze maken met betrekking tot de verschillende vaardigheden.
- Je beschikt over kennis van de basisvaardigheden (luisteren/kijken, lezen, spreken en schrijven) in het moderne vreemde-talenonderwijs.
- Je kunt, gebaseerd op gevorderde kennis, verschillende vormen van instructie, werkvormen, leeractiviteiten en begeleiding afstemmen op de te onderscheiden onderwijsaanpak: docent gestuurd, gedeeld gestuurd, en leerling gestuurd.

leerdoelen 2.3D vakdidactiek 4 semester 2

- Je kunt aan de hand van de theorie en andere bronnen een eigen toets bij lesmateriaal ontwikkelen (inclusief normeringsvoorstel) en/of een toets van de methode kritisch bekijken en waar nodig aanpassen en uitleggen waarom er wel of niet een verandering nodig is. Je kunt aan de hand van de literatuur en andere bronnen beargumenteren waarom je voor een bepaalde normering bij de gemaakte of bekeken toets kiest.
- Je kunt een (deel van een) les Landeskunde ontwerpen waarin je taal- en cultuurbewustzijn volgens de nieuwe SLO-doelen laat terugkomen. Je laat, onderbouwd door minimaal twee bronnen, zien waarin je aansluit of op juist afwijkt van de gebruikte methode in school.
- Je kunt een (deel) van een les 'literatuur' ontwerpen en vanuit verschillende bronnen beargumenteren waarom je voor deze aanpak gekozen hebt en hoe dit aansluit bij de nieuwe doelen met betrekking tot taal en cultuurbewustzijn.
- Je kunt, onderbouwd door het handboek vreemdetalendidactiek en minimaal nog een bron, aangeven hoe differentiatie in een les kan plaatsvinden aan de hand van een concreet voorbeeld vanuit de eigen of andermans lespraktijk.
- Je bent in staat om gekregen feedback bij een opdracht te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe je dat bij het opnieuw uitvoeren van de opdracht zou verbeteren.
- Je kunt in het portfoliogesprek duidelijk maken hoe je tot bepaalde keuzes bent gekomen, wat jouw eigen inzichten zijn bij toetsing, differentiatie, literatuur en landeskunde en motiveren hoe de gebruikte bronnen daarop aansluiten

inhoud

In deze module wordt inzicht verschaft in de theorie van de vier vaardigheden: luisteren/kijken, spreken, lezen en schrijven vanuit vakdidactisch oogpunt. Naast het aanreiken van een theoretisch kader zal er ook ruimte zijn voor presentaties. Ook onderwerpen als taal en cultuur, leren leren en Europees referentiekader komen aan de orde.

werkwijze

In de contacturen worden tijdens hoor- en werkcolleges de aangegeven thema's besproken en probleemstellingen uitgewerkt.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vakdidactiek
- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- beroepstaak 2 en 4

literatuur

- Handboek vreemdetalendidactiek
- kopieën, schoolboeken
- Materiaal uit de Mediatheek

afsluiting

- na blok 2:
Cursus: DU 2.3A
Naam (kort): Vakdidactiek 3
Toets-2: Vakdidactiek 3
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 2 studiepunten voor.
- Gedurende het semester wordt vakdidactisch portfolio opgebouwd, dat beoordeeld wordt.
Cursus: DU 2.3C
Gedurende het semester wordt vakdidactisch portfolio opgebouwd van 1 studiepunt, dat beoordeeld wordt.
Naam (kort): Vakdidactiek portfolio 3
Toets-2: Vakdidactiek portfolio 3
- na blok 4:
 - a. Cursus: DU 2.3B
Naam (kort): Vakdidactiek 4
Toets-2: Vakdidactiek 4
Het tentamen duurt 60 minuten en je krijgt er 2 studiepunten voor.
- Gedurende het semester wordt vakdidactisch portfolio opgebouwd van 2 studiepunten, dat beoordeeld wordt in combinatie met een portfoliogesprek.
Cursus: DU 2.3D
Gedurende het semester wordt vakdidactisch portfolio opgebouwd, dat beoordeeld wordt.
Naam (kort): Vakdidactiek portfolio 4
Toets-2: Vakdidactiek portfolio 4

2.4 Cultuur, kennis van land en volk

Modulenaam:	Cultuur, kennis van land en volk
Modulenummer:	2.4A-B
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	4
Docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen

- Je hebt kennis van en inzicht in de wordingsgeschiedenis van Duitsland vanaf het Deutsche Kaiserreich 1848 – de huidige tijd.
- Je hebt kennis van en inzicht in de opbouw van de moderne Duitse staat vanuit de geschiedkundige achtergrond.
- Je hebt kennis van de belangrijkste aspecten van het dagelijks leven in de DACH-landen.
- Je kent de belangrijkste gebeurtenissen van de Zwitserse en Oostenrijkse geschiedenis.
- Je kunt twee keer in het Duits een PowerPoint maken over een deel van de Duitse geschiedenis vanaf 1850 of over de geschiedenis van Oostenrijk en Zwitserland vanaf de middeleeuwen tot nu.
- Je kunt een praktische verwerking maken en uitvoeren die bruikbaar is in de klas en een antwoord geeft op de vraag hoe je op een voor leerlingen aantrekkelijke manier kunt aansluiten bij de nieuwe doelen van de SLO op het gebied van taal- en cultuurbewustzijn en/of burgerschap; je kunt dit onderbouwen met twee of meer vakinhoudelijke en vakdidactische bronnen en aantonen dat je die gebruikt hebt.
- Je kunt een link leggen naar de ontwikkelingen in de huidige tijd in de Dachländer en/of de positionering binnen Europa.
- Je kunt de gekregen feedback bij de presentatie en de gegeven les verwerken door aan te vullen en aan de hand van eigen onderzoek erop te reageren

inhoud

In dit jaar gaan we beginnen met het overzicht van de Duitse geschiedenis, cultuur en godsdienst vanaf de tijd van het "Deutsches Kaiserreich tot en met het huidige Duitsland.

werkwijze

In de contacturen worden onderwerpen besproken. De geschiedenis zal vooral in hoorcolleges aan de orde komen. Verder worden er verschillende onderwerpen besproken n.a.v. de aangeleverde teksten en zal er informatie worden uitgewisseld en worden er probleemstellingen uitgewerkt. Ook wordt er gebruik gemaakt van diverse videofragmenten en leesfragmenten van internet en uit de boeken die de studenten zelf in hun bezit hebben.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- cultuur, kennis van land en volk en landelijke kennistoets
- beroepstaak 4

literatuur

- Tatsachen über Deutschland

afsluiting

- na blok 4:
Cursus: DU 2.4.A
Naam (kort): Cultuur, kennis van land en volk 2
Toets-1: Cultuur, kennis van land en volk 2.4A
Schriftelijke toets (60 min.) van 2 studiepunten
- Gedurende het jaar:
Naam (kort): Onderzoeksopdracht klv 2
Toets-1: DU 2.4B Onderzoeksopdracht klv 2
Praktijk opdracht van 2 studiepunten.

2.5 Taalbeschouwing

Modulenaam:	Taalbeschouwing
Modulenummer:	2.5
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	2
Docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen

- De student kent basisbegrippen en -regels uit lexicologie, semantiek en pragmatiek.
- De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit lexicologie, semantiek en pragmatiek.
- De student kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden.
- De student kan veel voorkomende lexicale, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- De student kan de belangrijkste begrippen en theorieën met betrekking tot verwerving van een vreemde taal benoemen.
- De student kan taaluitingen van doeltaalleerders analyseren en beschrijven met gebruik van deze begrippen.
- De student kan verschillende taalregisters onderscheiden.
- De student kan kenmerken van jeugdtaal beschrijven.
- De student kan de taalvarianten van het Duits en enkele bekende dialecten herkennen

inhoud

In deze module maken kunnen de studenten uitleggen wat taalbewustzijn is en welke taalsystemen en taalveranderingen er zijn. Ook kunnen ze aan de hand van de theorie taalwetenschappelijke perspectieven in de les aanbrengen, aangepast aan het niveau van de leerling. Daarnaast kunnen ze duidelijk maken wat taalleerbewustzijn is en hoe dat bij leerlingen werkt en hoe je dat in de lespraktijk kunt terug zien. Ook krijgen kunnen ze aangeven hoe meertaligheid het leren van het Duits moeilijker maken kan. Begrippen als neologismen, anglicismen, synoniemen, fossilisering komen aan bod. Ook komen de fonetische begrippen als Vokale, Konsonanten en Assimilation aan de orde. De studenten zijn ook in staat om verschillende taalvarianties te beschrijven, dialecten te herkennen en weten dat taal op verschillende manieren gebruikt kan worden. De vragen over taalbeschouwing in de LKT kunnen met behulp van dit college worden beantwoord.

werkwijze

Het vak wordt gegeven in een maatwerkuur. In de maatwerkuren per semester wordt de theorie uit het boek van Dönszelsmann besproken, maar ook zal er eigen materiaal ingebracht worden. Van de studenten wordt verwacht dat ze de behandelde hoofdstukken gelezen hebben en ook de erbijbehorende opdrachten maken. Omdat dat maar een half uur is zal er veel zelfwerkzaamheid van de studenten verwacht worden. Er wordt waar het kan een relatie gelegd met de dagelijkse lespraktijk van de studenten. Daarnaast zullen ze door te lezen en opdrachten te maken op het gebied van taalkunde en taalbeschouwing algemene begrippen in de context kunnen plaatsen. Er zal naast de colleges ook thuis geoefend en geleerd moeten worden en bij de module vaardigheden, maar ook grammatica zullen elementen vanuit deze module ter sprake komen.

De colleges van het 1e en 2e jaar zijn samengevoegd. Dat betekent dat het ene cursusjaar fonetiek en het andere cursusjaar taalbeschouwing gegeven wordt. In 2025-2026 wordt in het eerste en tweede studiejaar fonetiek aangeboden.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- cultuur, kennis van land en volk
- vakdidactiek
- landelijke kennistoets

literatuur

- Handboek vreemdetalendidactiek
- Fonetiek aktuell

afsluiting

- na blok 4:
Cursus: DU 2.5
Naam (kort): Taalbeschouwing
Toets-1: Taalbeschouwing
Schriftelijke toets (60 min.) van 2 studiepunten

II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar

2.2.1 Vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom

Modulenaam:	vaardigheden, lees- en luisterdossier, idioom
Modulenummer:	2.2.1 A-K
Plaats in de opleiding:	jaar 1, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	20
Docent:	C.J. Grimmon, MEd

Leerdoelen luister-, kijk- en leesvaardigheid, lees- en luisterdossier

- Je beheerst luister- en kijk- vaardigheid op Goethe-niveau B2.
- Je beheerst leesvaardigheid op Goethe-niveau B2.
- Je kunt het verschil aangeven tussen een informatieve tekst en programma ten opzichte van een tekst en programma voor amusement.
- Je kunt vanuit levensbeschouwelijk perspectief je mening geven over de gelezen boeken en de beluisterde programma's.
- Je kunt bij elk boek of beluisterd programma aangeven welk ERK-niveau het is en dat beargumenteren.
- Je kunt elk boek of beluisterd programma plaatsen in een historisch en/of maatschappelijk kader.

inhoud

Er wordt gebruikt gemaakt van de methode 'So gehts zu B2'. Evenals in het 1^e studiejaar staat ook nu de verbetering van de leesvaardigheid en de luister- en kijkvaardigheid centraal. Er worden leesteksten geanalyseerd en leesstrategieën aangeleerd. Verder worden gesproken Duitse teksten beluisterd en Duitstalige video's bekeken en beluisterd. Verder leg je een lees- en luisterdossier aan, waarin je de persoonlijke lees- en luisterervaringen verwoordt.

werkwijze

De module is een doorlopende vaardighedenmodule, die het hele cursusjaar doorloopt. Alle vaardigheden komen afwisselend aan de orde. Voor elk college wordt een hoeveelheid oefenstof opgegeven. Nadrukkelijk wordt de inhoud van de module in relatie gebracht met het 2^e graads onderwijsveld en een relatie gelegd met de Didactische Diamant. Bij de keuze lesmateriaal worden ook thema's vanuit ethisch en christelijk perspectief aan de orde gesteld. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'. De tentamens lees- en luistervaardigheid zijn afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek
- luister- en leesdossier

literatuur

- So geht's zu B2
- Voorbeelden van Goethe-examenopdrachten
- Online actueel materiaal van ARD/ ZFD/ WDR etc
- Christelijke teksten en materiaal van o.a. Bibel TV en Gottesdienste
- Examenteksten VWO
- CITO materiaal WOOTS Vwo
- Teksten uit 'die Zeit' en andere kranten

Leerdoelen schrijf- en gespreksvaardigheid

- Je beheerst gespreksvaardigheid Goethe-niveau B2.
- Je beheerst het klanksysteem van het Duits op Goethe-niveau B2.
- Je beheerst schrijfvaardigheid op Goethe-niveau B2.
- Je kunt de doeltaal als voertaal op Goethe-niveau B2 gebruiken.

inhoud:

Deze module is een voortzetting en verdieping van module 1.2.1 uit het eerste studiejaar en de gespreks- en schrijfvaardigheid in het Duits staat erin centraal. Er wordt gebruikt gemaakt van de methode 'So gehts zu B2'. Je leert de Duitse taal, evenals in het 1^e studiejaar, gebruiken in tal van communicatieve situaties, zowel mondeling als schriftelijk. De inhoud van de opdrachten is gecompliceerder dan in het eerste jaar. Ook nu verbeter je je uitspraak van het Duits.

werkwijze

In de contacturen wordt in een communicatieve setting gespreksvaardigheid getraind en schriftelijke opdrachten besproken. Er wordt van je verwacht dat je de opdrachten thuis voorbereidt. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'. Het tentamen schrijfvaardigheid is afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'So geht's zu B2'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek

literatuur

- So geht's zu B2

Leerdoelen idioom

- Je beheerst idioom op Goethe-niveau B2.

leerlijnen

- idioom
- vaardigheden

literatuur

- Thematische woordenschat Duits

afsluiting

De toetsing vindt plaats na blok 2 en 4 en ziet er als volgt uit:

- Na blok 1:
 - Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
 - Cursus: DU 2.2.1F
 - Cursus naam (kort): Idioom 5
- Na blok 2:
 - a. schriftelijke toets luistervaardigheid (formatief) van 45 minuten, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (formatief) van 60 minuten, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - c. Een schriftelijke toets schrijfvaardigheid (90 min.)
De toets levert bij voldoende resultaat 1,5 studiepunt op.
Cursus: DU 2.2.1C
Cursus naam (kort): Schrijfvaardigheid 3
Toets-1: Schrijfvaardigheid 3
 - d. Een mondelinge toets gespreksvaardigheid (formatief) van 15 minuten, in tweetallen, in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - e. Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 2.2.1G
Cursus naam (kort): Idioom 6
- Na blok 3:
 - Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
 - Cursus: DU 2.2.1H
Cursus naam (kort): Idioom 7
- Na blok 4:
 - a. schriftelijke toets luister- en kijkvaardigheid (60 min.). Deze toets levert 3 studiepunten op.
Cursus: DU 2.2.1A
Cursus naam (kort) : Luister- en kijkvaardigheid 2
Toets-1: Luister- en kijkvaardigheid 2
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (60 min.) Deze toets levert 3 studiepunten op.
Cursus: DU 2.2.1B
Cursus naam (kort): Leesvaardigheid 2
Toets-1: Leesvaardigheid 2
 - c. Een schriftelijke toets schrijfvaardigheid (90 min.)
De toets levert bij voldoende resultaat 1,5 studiepunten op.
Cursus: DU 2.2.1D
Cursus naam (kort): Schrijfvaardigheid 4
Toets-1: Schrijfvaardigheid 4
 - d. Een mondelinge toets gespreksvaardigheid (15 minuten) (3 studiepunten), in tweetallen, in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
Cursus: DU 2.2.1E
Cursus naam (kort): Gespreksvaardigheid 2
Toets-1: Gespreksvaardigheid 2
 - e. Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 2.2.1J
Cursus naam (kort): Idioom 8
 - f. Gedurende het jaar wordt een lees- en luisterdossier opgebouwd, dat beoordeeld wordt. Dit levert 4 studiepunten op.
Cursus: DU 2.2.1K
Cursus naam (kort): Lees- en luisterdossier 2
Toets-1: Lees- en luisterdossier 2

2.2.2 Grammatica

Modulenaam:	Grammatica
Modulenummer:	2.2.2 A-D
Plaats in de opleiding:	jaar 2, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	6
Docent:	A. Leune MA MSc

leerdoelen blok 1 Grammatica 5

- je kent de regels van het regelmatige, zwakke werkwoord in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd
- je kent de regels van het sterke werkwoord in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd van de sterke werkwoorden
- Je kent de werkwoorden befehlen tot en met saufen
- je kent de regels van de onregelmatige werkwoorden sein, haben en werden in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd
- je kent de 'Ersatzinfinitiv en trennbare en untrennbare Verben' en weet hoe je die in vertaalzinnen kunt gebruiken

leerdoelen blok 2 Grammatica 6

- je kent regels van sterke werkwoorden saugen tot en met zwingen en kunt deze in zinnen gebruiken
- je kent de Konjunktiv en weet hoe deze in het Duits gebruikt wordt.
- je kunt modale werkwoorden vervoegen in de tegenwoordige, verleden en voltooid tijd en je weet wanneer je welk modaal werkwoord in de zin moet gebruiken
- je kent de regels van de Passiv in het Duits en kunt deze ook gebruiken en uitleggen
- je weet hoe Infinitivkonstruktionen in het Duits gebruikt worden en kent de overeenkomsten en de verschillen tussen het Duits en Nederlands

leerdoelen blok 3 Grammatica 7

- je kent de regels van het juiste Adjektiv gebruik en weet deze in vertaalzinnen en invulzinnen te gebruiken.
- je kent de regels van de Der- en Ein-Gruppe en de Nullgruppe
- je kent de regels van Komparation en weet hoe je deze in vertaalzinnen en invulzinnen kunt gebruiken
- je kent de besondere Adjektivgruppen en kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken
- je kent de regels van de Adjektivrektion in het Duits kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken
- je kent de regels van het Zahlwort in het Duits en kunt deze in zinnen herkennen en gebruiken

leerdoelen blok 4 Grammatica 8

- je kent de regels van de einfache 'Syntax' in het Duits
- je kent de regels van de 'Verbstellung im Satz' in het Duits en kunt deze in zinnen met de juiste Orthographie en Interpunktion gebruiken (H 1 en 10)
- je kent de regels van het Adverb (H8) en kunt deze op de juiste manier in zinnen gebruiken
- je kent de regels van de Konjunktion (H9) en kunt deze op de juiste manier in zinnen gebruiken

inhoud

De inhoud van deze module is een voortzetting en een verdieping van de stof uit het eerste leerjaar. De grammaticale onderwerpen uit het eerste jaar worden herhaald en ingeslepen. Daarnaast zullen er nieuwe grammaticale stof bestudeerd moeten worden. De verworven kennis zal wekelijks worden geoefend aan de hand van invulteksten en vertaaloefeningen. Van belang is hierbij dat de student inzicht krijgt in de contrasten tussen het Nederlands en het Duits die veelvuldig tot interferentie leiden

werkwijze

De onderwerpen uit het leerboek worden besproken. Het oefenmateriaal zal plenair of in groepen worden besproken. Op deze manier zullen ook probleemstellingen worden uitgewerkt.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- grammatica en landelijke kennistoets
- vakdidactiek
- vaardigheden

literatuur

- Übungsmaterial zur deutschen Grammatik (niet verplicht)
- Grammatik Lite
- Basisgrammatica Duits
- Actuele teksten van het Internet
- Grammaticale oefeningen uit de methode so geht's zu B2

afsluiting

- Na blok 1:
Schriftelijke toets (60 min., 1,5 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.2A
Cursus naam (kort) : Grammatica 5
Toets-1: Grammatica 5
- Na blok 2:
Schriftelijke toets (60 min., 1,5 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.2B
Cursus naam (kort) : Grammatica 6
Toets-1: Grammatica 6
- Na blok 3:
Schriftelijke toets (60 min., 1,5 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.2C
Cursus naam (kort) : Grammatica 7
Toets-1: Grammatica 7
- Na blok 4:
Schriftelijke toets (60 min., 1,5 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.2D
Cursus naam (kort) : Grammatica 8
Toets-1: Grammatica 8

2.2.3 Vakdidactiek

modulenaam:	vakdidactiek
modulenummer:	2.2.3A-C
plaats in de opleiding:	jaar 2, blok 1, 2, 3, 4
aantal studiepunten:	6
docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen 2.2.3A vakdidactiek 3 semester 1

- Je hebt zicht op het gebruik van doeltaal-leertaal en kan deze kennis inzetten in eigen lespraktijk.
- Je kent de mogelijkheden die ICT biedt en weet deze te beoordelen en waar nodig in te zetten in eigen lespraktijk.
- Je kunt educatieve programmatuur en multimediale informatie/kennis beoordelen op bruikbaarheid en kwaliteit aan de hand van vakinhoudelijke en vakdidactische criteria.
- Je kent de belangrijkste begrippen die van belang zijn in het aanbieden van grammatica tijdens de vakles en weet deze ook in eigen praktijk om te zetten.
- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijk doeltaal – leertaal wordt ingezet maken en kan aan de hand van de theorie aangeven waarom deze aanpak in de les past en kan werken bij de leerlingen. Je geeft ook aan hoe dat bij de jongeren en de begeleider is overgekomen
- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijke grammaticale kennis wordt overgedragen aan de hand van de theorie uit het boek, maar ook aansluitend op de nieuwe doelen waarin communicatie en taalbewustzijn aanwezig moeten zijn in de lessen, maken. Je verantwoordt je keuze aan de hand van de theorie en andere bronnen.
- Je kunt laten zien dat je in staat bent digitale middelen en ICT in te zetten in de les en je kunt ook uitgewerkte voorbeelden laten zien met een verwijzing naar de theorie in het boek en of andere bronnen
- Je bent in staat om gekregen feedback bij elke opdracht te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe hij dat bij een opnieuw aanbieden van de opdracht zou verbeteren.

leerdoelen 2.2.3B vakdidactiek 4 semester 2

- Je hebt inzicht in het aspect evaluatie van het onderwijsleerproces en kan dit aspect bij de leerlingen herkennen en ook in eigen lespraktijk inzetten.
- Je beschikt over gevorderde vakdidactische kennis, zoals over differentiatie, om een krachtige leeromgeving tot stand te brengen.
- Je beschikt over gevorderde vaardigheden om bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van je onderwijs, vakinhoudelijke, vakdidactische, pedagogische en onderwijskundige kennis en vaardigheden geïntegreerd in te zetten en je bent in staat om de juiste leermiddelen daarbij te kiezen en te beoordelen.
- Je bent bekend met de meest gangbare methoden van mvt-verwerving en kan daaruit, gebaseerd op gevorderde kennis, een verantwoorde keuze maken met betrekking tot de verschillende vaardigheden.
- Je beschikt over kennis van de basisvaardigheden (luisteren/kijken, lezen, spreken en schrijven) in het moderne vreemde-talenonderwijs.
- Je kunt, gebaseerd op gevorderde kennis, verschillende vormen van instructie, werkvormen, leeractiviteiten en begeleiding afstemmen op de te onderscheiden onderwijsaanpak: docent gestuurd, gedeeld gestuurd, en leerling gestuurd.

moduledoelen 2.2.3C gedurende het jaar

- Je kunt (een deel van een) les waarin heel duidelijk doeltaal – leertaal wordt ingezet maken. Je kunt aan de hand van de theorie aangeven waarom deze aanpak in de les past en kan werken bij de leerlingen. Je bent in staat aan te geven hoe dat bij de jongeren en de begeleider is overgekomen
- Je kunt (een deel van een) les ontwerpen waarin heel duidelijk grammaticale kennis wordt overgedragen aan de hand van de theorie uit het boek, maar ook aansluitend op de nieuwe doelen waarin communicatie en taalbewustzijn aanwezig moeten zijn in de lessen. Je kunt jouw keuze aan de hand van de theorie en andere bronnen verantwoorden.
- Je kunt laten zien dat je in staat bent digitale middelen en ICT in te zetten in de les en je kunt ook uitgewerkte voorbeelden laten zien met een verwijzing naar de theorie in het boek en andere bronnen
- Je bent in staat om gekregen feedback bij een gegeven en gepresenteerd lesontwerp te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe je dat bij een opnieuw aanbieden van de opdracht zou verbeteren.

- Je kunt aan de hand van de theorie en andere bronnen een eigen toets bij lesmateriaal ontwikkelen (inclusief normeringsvoorstel) en/of een toets van de methode kritisch bekijken en waar nodig aanpassen en uitleggen waarom er wel of niet een verandering nodig is. Je kunt aan de hand van de literatuur en andere bronnen beargumenteren waarom je voor een bepaalde normering bij de gemaakte of bekeken toets kiest.
- Je kunt een (deel van een) les Landeskunde ontwerpen waarin je taal- en cultuurbewustzijn volgens de nieuwe SLO-doelen laat terugkomen. Je laat, onderbouwd door minimaal twee bronnen, zien waarin je aansluit of op juist afwijkt van de gebruikte methode in school.
- Je kunt een (deel) van een les 'literatuur' ontwerpen en vanuit verschillende bronnen beargumenteren waarom je voor deze aanpak gekozen hebt en hoe dit aansluit bij de nieuwe doelen met betrekking tot taal en cultuurbewustzijn.
- Je kunt, onderbouwd door het handboek vreemdetalendidactiek en minimaal nog een bron, aangeven hoe differentiatie in een les kan plaatsvinden aan de hand van een concreet voorbeeld vanuit de eigen of andermans lespraktijk.
- Je kunt de gekregen feedback bij de (onderdeerdeel van de) les of het gegeven lesontwerp verwerken en in een kort verslag aantonen hoe je dit bij het opnieuw aanbieden van de opdracht zou verbeteren.
- Je bent in staat om gekregen feedback bij één van de gemaakte opdrachten te verwerken en in een kort verslag aan te tonen hoe je dat bij een opnieuw aanbieden van de opdracht zou verbeteren.

inhoud

In deze module wordt inzicht verschaft in de theorie van de vier vaardigheden: luisteren/kijken, spreken, lezen en schrijven vanuit vakdidactisch oogpunt. Naast het aanreiken van een theoretisch kader zal er ook ruimte zijn voor presentaties. Ook onderwerpen als taal en cultuur, leren leren en Europees referentiekader komen aan de orde.

werkwijze

In de contacturen worden tijdens hoor- en werkcolleges de aangegeven thema's besproken en probleemstellingen uitgewerkt.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vakdidactiek
- vaardigheden
- grammatica
- idioom

literatuur

- Handboek vreemdetalendidactiek
- kopieën, schoolboeken
- Materiaal uit de Mediatheek

afsluiting

- Na blok 2:
Schriftelijke toets (60 min., 2 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.3A
Cursus naam (kort): Vakdidactiek 3
Toets-1: Vakdidactiek 3
- Na blok 4:
 - a. Schriftelijke toets (60 min., 2 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.3B
Cursus naam (kort): Vakdidactiek 4
Toets-1: Vakdidactiek 4
 - b. Gedurende het jaar wordt een vakdidactisch portfolio opgebouwd, dat beoordeeld wordt (opdracht, 2 studiepunten).
Cursus: DU 2.2.3C
Cursus naam (kort): Vakdidactiek portfolio 2
Toets-1: Vakdidactiek portfolio 2

2.2.4 Cultuur, kennis van land en volk

Modulenaam:	Cultuur, kennis van land en volk
Modulenummer:	2.2.4
Plaats in de opleiding:	jaar 2, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	2
Docent:	G.N. de Vries MA

moduledoelen

- Je hebt kennis van en inzicht in de wordingsgeschiedenis van Duitsland vanaf het Deutsche Kaiserreich 1848 – de huidige tijd.
- Je hebt kennis van en inzicht in de opbouw van de moderne Duitse staat vanuit de geschiedkundige achtergrond.
- Je hebt kennis van de belangrijkste aspecten van het dagelijks leven in de DACH-landen.
- Je kent de belangrijkste gebeurtenissen van de Zwitserse en Oostenrijkse geschiedenis.
- Je kunt twee keer in het Duits een PowerPoint maken over een deel van de Duitse geschiedenis vanaf 1850 of over de geschiedenis van Oostenrijk en Zwitserland vanaf de middeleeuwen tot nu.
- Je kunt een praktische verwerking maken en uitvoeren die bruikbaar is in de klas en een antwoord geeft op de vraag hoe je op een voor leerlingen aantrekkelijke manier kunt aansluiten bij de nieuwe doelen van de SLO op het gebied van taal- en cultuurbewustzijn en/of burgerschap; je kunt dit onderbouwen met twee of meer vakinhoudelijke en vakdidactische bronnen en aantonen dat je die gebruikt hebt.
- Je kunt een link leggen naar de ontwikkelingen in de huidige tijd in de Dachländer en/of de positionering binnen Europa.
- Je kunt de gekregen feedback bij de presentatie en de gegeven les verwerken door aan te vullen en aan de hand van eigen onderzoek erop te reageren

inhoud

We behandelen we de Duitse geschiedenis, cultuur en godsdienst vanaf de tijd van het "Deutsches Kaiserreich tot en met het huidige Duitsland.

werkwijze

In de contacturen worden onderwerpen besproken. De geschiedenis zal vooral in hoorcolleges aan de orde komen. Verder worden er verschillende onderwerpen besproken n.a.v. de aangeleverde teksten en zal er informatie worden uitgewisseld en worden er probleemstellingen uitgewerkt. Ook wordt er gebruik gemaakt van diverse videofragmenten en leesfragmenten van internet en uit de boeken die de studenten zelf in hun bezit hebben.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- cultuur, kennis van land en volk en landelijke kennistoets

literatuur

- Tatsachen über Deutschland

afsluiting

- Na blok 4:
schriftelijke toets (60 min., 2 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.4
Cursus naam (kort) : Cultuur, kennis van land en volk 2
Toets-1: Cultuur, kennis van land en volk 2

2.2.5 Fonetiek/taalbeschouwing

Modulenaam:	Fonetiek/taalbeschouwing
Modulenummer:	2.2.5
Plaats in de opleiding:	jaar 2, blok 1, 2, 3, 4
Aantal studiepunten:	2
Docent:	drs. G N. de Vries

leerdoelen taalbeschouwing

- De student kent basisbegrippen en -regels uit lexicologie, semantiek en pragmatiek.
- De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit lexicologie, semantiek en pragmatiek.
- De student kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden.
- De student kan veel voorkomende lexicale, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- De student kan de belangrijkste begrippen en theorieën met betrekking tot verwerving van een vreemde taal benoemen.
- De student kan taaluitingen van doeltaalleerders analyseren en beschrijven met gebruik van deze begrippen.
- De student kan verschillende taalregisters onderscheiden.
- De student kan kenmerken van jeugdtaal beschrijven.
- De student kan de taalvarianten van het Duits en enkele bekende dialecten herkennen

inhoud

In deze module maken kunnen de studenten uitleggen wat taalbewustzijn is en welke taalsystemen en taalveranderingen er zijn. Ook kunnen ze aan de hand van de theorie taalwetenschappelijke perspectieven in de les aanbrengen, aangepast aan het niveau van de leerling. Daarnaast kunnen ze duidelijk maken wat taalleerbewustzijn is en hoe dat bij leerlingen werkt en hoe je dat in de lespraktijk kunt terug zien. Ook krijgen kunnen ze aangeven hoe meertaligheid het leren van het Duits moeilijker maken kan. Begrippen als neoplogismen, angлизismen, synoniemen, fossilisering komen aan bod. Ook komen de fonetische begrippen als Vokale, Konsonanten en Assimilation aan de orde. De studenten zijn ook in staat om verschillende taalvarianties te beschrijven, dialecten te herkennen en weten dat taal op verschillende manieren gebruikt kan worden. De vragen over taalbeschouwing in de LKT kunnen met behulp van dit college worden beantwoord.

werkwijze

Het vak wordt gegeven in een maatwerkuur. In de maatwerkuren per semester wordt de theorie uit het boek van Dönzelsmann besproken, maar ook zal er eigen materiaal ingebracht worden. Van de studenten wordt verwacht dat ze de behandelde hoofdstukken gelezen hebben en ook de erbijbehorende opdrachten maken. Omdat dat maar een half uur is zal er veel zelfwerkzaamheid van de studenten verwacht worden. Er wordt waar het kan een relatie gelegd met de dagelijkse lespraktijk van de studenten. Daarnaast zullen ze door te lezen en opdrachten te maken op het gebied van taalkunde en taalbeschouwing algemene begrippen in de context kunnen plaatsen. Er zal naast de colleges ook thuis geoefend en geleerd moeten worden en bij de module vaardigheden, maar ook grammatica zullen elementen vanuit deze module ter sprake komen.

De colleges van het 1e en 2e jaar zijn samengevoegd. Dat betekent dat het ene cursusjaar fonetiek en het andere cursusjaar taalbeschouwing gegeven wordt. In 2026-2027 wordt in het eerste en tweede studiejaar taalbeschouwing aangeboden.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- cultuur, kennis van land en volk en landelijke kennistoets
- vakdidactiek

literatuur

- Handboek vreemdetalendidactiek
- Fonetiek aktuell

afsluiting

- Na blok 4:
Een schriftelijke toets (60 min., 2 studiepunten)
Cursus: DU 2.2.5
Cursus naam (kort): Fonetiek/taalbeschouwing
Toets-1: Fonetiek/taalbeschouwing

III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar

3.2.1 Vaardigheden, idioom

Modulenaam:	vaardigheden, idioom
Modulenummer:	3.2.1 A-I
Plaats in de opleiding:	jaar 3, derdejaars: blok 1, 2, 3, 4; vierdejaars: blok 1 en 2
Aantal studiepunten:	17
Docent:	G.N de Vries MA

leerdoelen luister-, kijk- en leesvaardigheid

- Je beheerst luister- en kijk- vaardigheid op Goethe-niveau B2+.
- Je beheerst leesvaardigheid op Goethe-niveau B2+.

inhoud

Deze module kan beschouwd worden als een voortzetting en verdieping van het taalvaardigheidsonderwijs uit het 1e en 2e studiejaar. Er wordt gebruikt gemaakt van de methode 'Erkundungen C1'. Doel is verbetering van de kijk- en luistervaardigheid en de leesvaardigheid. Het niveau zal vanzelfsprekend hoger zijn dan in het voorgaande studiejaar. In verband met de verplichte toets voor het Goethe Zertifikat C1 wordt er bij de vaardigheden naast de gangbare manier van oefenen ook gericht geoefend op vorm en inhoud van deze toets door middel van het boek 'Prüfungstraining'.

werkwijze

In de ter beschikking staande contacturen worden in een communicatieve setting de kijk- en luistervaardigheid getraind, worden leesteksten gelezen en geanalyseerd en worden er leesstrategieën aangeleerd. Er wordt van de studenten verwacht dat zij de opdrachten thuis voorbereiden. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit het boek 'Erkundungen C1'. De tentamens lees- en luistervaardigheid zijn afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'Erkundungen C1'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek

literatuur

- Erkundungen C1
- Prüfungstraining Goethe-Zertifikat C1
- Diverse teksten (kranten, tijdschriften, internet, etc.)

Leerdoelen schrijf- en gespreksvaardigheid

- Je beheerst gespreksvaardigheid Goethe-niveau B2+.
- Je beheerst het klanksysteem van het Duits op Goethe-niveau B2+.
- Je beheerst schrijfvaardigheid op Goethe-niveau B2+.
- Je kunt de doeltaal als voertaal op Goethe-niveau B2+ gebruiken.

inhoud

Evenals in de vorige studiejaar staat ook nu de gespreks- en schrijfvaardigheid in het Duits centraal. Deze module is dan ook een voortzetting en verdieping van de stof in het 1^e en het 2^e studiejaar. Er wordt gebruikt gemaakt van de methode 'Erkundungen C1'. Ook nu leer je de Duitse taal in tal van communicatieve situaties, zowel mondeling als schriftelijk, gebruiken. De schrijfvaardigheid wordt geoefend

aan de hand gevarieerde schrijfoopdrachten uit het boek 'Erkundungen C1'. Vanzelfsprekend wordt bij beide onderdelen zo veel mogelijk de link gelegd met de dagelijkse beroepspraktijk (bijv. hoe organiseer ik een les gespreksvaardigheid). Veel aandacht wordt er geschonken aan de contrasten tussen het Nederlands het Duits, zowel op idiomatisch als grammaticaal niveau. De voertaal tijdens de colleges is (zo veel mogelijk) Duits.

In verband met de verplichte toets voor het Goethe Zertifikat C1 wordt er bij de vaardigheden met name in jaar drie naast de gangbare manier van oefenen ook gericht geoefend op vorm en inhoud van deze toets. Hiervoor wordt het boek 'Prüfungstraining' gebruikt.

werkwijze

In de contacturen wordt in een communicatieve setting gespreksvaardigheid getraind en schriftelijke opdrachten besproken. Er wordt van je verwacht dat je de opdrachten thuis voorbereidt. De leerstof van de idioomtoetsen is afgestemd op de hoofdstukken uit het boek 'Erkundungen C1'. Het tentamen schrijfvaardigheid is afgestemd op de thema's van de hoofdstukken uit het boek 'Erdkundungen C1'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek

literatuur

- Erkundungen C1
- Prüfungstraining Goethe-Zertifikat C1

Leerdoelen idioom

- Je beheerst idioom op Goethe-niveau B2+.

leerlijnen

- idioom
- vaardigheden

literatuur

- Thematische woordenschat Duits

afsluiting

- Na blok 1:
Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 3.2.1F
Cursus naam (kort): Idioom 9
- Na blok 2:
 - a. schriftelijke toets luistervaardigheid (formatief) van 45 minuten, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (formatief) van 60 minuten, die plaatsvindt in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - c. Een schriftelijke toets schrijfvaardigheid (90 minuten, 2 studiepunten).
Cursus: DU 3.2.1C
Cursus naam (kort): Schrijfvaardigheid 5
Toets-1: Schrijfvaardigheid 5
 - d. Een mondelinge toets gespreksvaardigheid (formatief) van 15 minuten, in tweetallen, in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
 - e. Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 3.2.1G
Cursus naam (kort): Idioom 10
- Na blok 3:
Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 3.2.1H
Cursus naam (kort): Idioom 11
- Na blok 4:
 - a. schriftelijke toets luister- en kijkvaardigheid (60 minuten; 3 studiepunten).
Cursus: DU 3.2.1A
Cursus naam (kort) : Luister- en kijkvaardigheid 3
Toets-1: Luister- en kijkvaardigheid 3
 - b. schriftelijke toets leesvaardigheid (60 minuten; 3 studiepunten).
Cursus naam (kort): Leesvaardigheid 3
Toets-1: Leesvaardigheid 3
 - c. Een schriftelijke toets schrijfvaardigheid (90 minuten, 2 studiepunten).
Cursus: DU 3.2.1D
Cursus naam (kort): Schrijfvaardigheid 6
Toets-1: Schrijfvaardigheid 6
 - d. Een mondelinge toets gespreksvaardigheid (15 minuten; 3 studiepunten), in tweetallen, in de laatste week voordat de tentamens beginnen.
Cursus: DU 3.2.1E
Cursus naam (kort): Gespreksvaardigheid 3
Toets-1: Gespreksvaardigheid 3
 - e. Een schriftelijke toets idioom (60 minuten, 1 studiepunt).
Cursus: DU 3.2.1I
Cursus naam (kort): Idioom 12

3.2.2 Grammatica en vertalen N-D

Modulenaam:	grammatica en vertalen N-D
Modulenummer:	3.2.2 A-B
Plaats in de opleiding:	jaar 3, derdejaars: blok 1, 2, 3, 4; vierdejaars: blok 1 en 2
Aantal studiepunten:	6
Docent:	A. Leune, MA MSc

leerdoelen

semester 1

1. Je kent de terminologie van de behandelde grammatica over zinsdelen en woordsoorten.
2. Je kunt de behandelde grammatica toepassen.
3. Je kunt een tekst op Goethe-niveau B2⁺, waarin de behandelde grammatica een rol speelt, vertalen vanuit het Nederlands in het Duits.

semester 2

1. Je kent de terminologie van de behandelde grammatica over bijzinnen.
2. Je kunt de behandelde grammatica toepassen.
3. Je kunt een tekst op Goethe-niveau B2⁺, waarin de behandelde grammatica een rol speelt, vertalen vanuit het Nederlands in het Duits.

inhoud

Deze module is een praktische voortzetting en verdieping van de stof uit het tweede leerjaar. De grammaticale terminologie en syntactische regels zullen herhaald worden door middel van grammatica-oefeningen en vertaalopdrachten. Daarnaast wordt de stof uitgebreid met de thema's syntactisch ontleden, woordsoortbenoeming en het benoemen van bijzinnen.

werkwijze

De onderwerpen uit boek worden besproken. Het oefenmateriaal zal plenair of in groepen worden besproken. Voor grammatica-oefeningen krijgt je oefenmateriaal van de docent. Daarnaast wordt het boek 'Erkundungen C1' gebruikt.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- grammatica, landelijke kennistoets
- vaardigheden
- vakdidactiek
- idioom

literatuur

- Deutsche Grammatik und Rechtschreibung
- Basisgrammatica Duits
- Erkundungen C1
- Grammatik lite
- Door de docent verstrekt oefenmateriaal

afsluiting

De afsluiting bestaat uit 2 schriftelijke tentamens:

- Na blok 2:
Schriftelijke toets (60 minuten, 3 studiepunten)
Cursus: DU 3.2.2A
Cursus naam (kort): Grammatica en vertalen N-D 9
Toets-1: Grammatica en vertalen N-D 9
- Na blok 4:
Schriftelijke toets (60 minuten, 3 studiepunten)
Cursus: DU 3.2.2B
Cursus naam (kort): Grammatica en vertalen N-D 10
Toets-1: Grammatica en vertalen N-D 10

3.2.3 Vakdidactiek, praktijkopdracht

Modulenaam:	vakdidactiek, praktijkopdracht
Modulenummer:	3.2.3 A-B
Plaats in de opleiding:	jaar 3, derdejaars: blok 1,2,3,4 (vierdejaars: blok 1 en 2)
Aantal studiepunten:	6
Docent:	A. Leune, MA MSc

leerdoelen

semester 1

- Je kunt een lessenserie ontwerpen met minimaal één vaardigheid waarin de groei in die vaardigheid gestimuleerd wordt door gebruik te maken van differentiatie, werkvormen, formatief handelen en de Didactische Diamant.

semester 2

- Je kunt benoemen welke vormen van evaluatie bijdragen aan het leren van een vreemde taal door leerlingen.
- Je kunt uitleggen hoe formatieve evaluatie het leerproces van taalleerders ondersteunt.
- Je kunt de principes van formatieve evaluatie toepassen bij het ontwerpen van een deel van een taalles of een taaltaak
- Je kent eenvoudige vormen van differentiatie voor het vreemdetalenonderwijs en weet hoe ze moeten worden ingezet.
- Je weet welke rol internationalisering speelt in het vreemdetalenonderwijs en begrijpt hoe internationale contacten en contexten kunnen bijdragen aan de taalontwikkeling en interculturele competentie van leerlingen.
- Je weet wat interculturele competentie is en kunt voorbeelden geven van hoe je dit aanleert binnen het klaslokaal.
- Je kent de kenmerken en uitdagingen van vreemdetalenonderwijs binnen het (v)mbo en kunt het taalonderwijs afstemmen op de (beroepsgerichte) context en de belevingswereld van (v)mbo-leerlingen.

inhoud

semester 1

In het eerste semester wordt de Didactische Diamant (Murre, 2019) geïntroduceerd. Je ontwerpt daarnaast een lessenserie rond minimaal één vaardigheid. Hierin verwerk je enkele elementen van de Didactische Diamant. Bij het vakdidactisch ontwerp van je lessenserie maak je een keuze voor (v)mbo, havo of vwo. In het ontwerp van de lessenserie geef je verder plaats aan differentiatie, werkvormen en formatief handelen. Je zorgt hierdoor dat de groei in de gekozen vaardigheid gestimuleerd wordt.

semester 2

In het tweede semester komen de volgende onderwerpen aan de orde: evalueren, differentiëren, internationalisering en interculturele competentie, vreemdetalenonderwijs in het (v)mbo en kunstmatige intelligentie (AI). We bieden ook theoretische ondersteuning voor de opdracht in het derde leerjaar van generiek over formatief handelen. We bespreken samen hoe deze opdracht voor Duits praktisch vormgegeven kan worden.

werkwijze

In het college behandelen we de ontwerpprincipes van de Didactische Diamant en bespreken we de elementen van de lessenserie. Daarbij betrekken we ook als input en ondersteuning de volgende onderwerpen uit semester twee: evalueren en formatief handelen, differentiëren en vreemdetalendidactiek in het (v)mbo. Dat doen we enerzijds door dit te bespreken in de colleges, anderzijds door als student zelf actief deze onderwerpen te bestuderen, zodat je deze theorie kunt gebruiken bij het vormgeven van de lessenserie.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vakdidactiek
- grammatica
- vaardigheden
- idioom
- internationalisering
- cultuur, kennis van land en volk

literatuur

Derdejaars:

- Berben, M. (2024). *Differentiëren is te leren*. CPS
- Kneyber et al. (2023). *Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp*. Phronese.

Derde- en vierdejaars:

- Murre, P.M. (2019). *Meer door minder*. Driestar educatief.
- Dönszeleemann et al. (2020). *Handboek vreemdetalendidactiek*. Coutinho

afsluiting

- Na blok 4:
 - a. schriftelijke toets (60 minuten, 3 studiepunten).
Cursus: DU 3.2.3A
Cursus naam (kort): Vakdidactiek 5
Toets-1: Vakdidactiek 5
 - b. gedurende het jaar kan de praktijkopdracht (3 studiepunten) ingeleverd worden in GradeWork.
Cursus: DU 3.2.3B
Cursus naam (kort): Vakdidactiek praktijkopdracht 1
Toets-1: Vakdidactiek praktijkopdracht 1

3.2.4 Literatuur, jeugdliteratuur leesdossier

Modulenaam:	literatuur, jeugdliteratuur, leesdossier
Modulenummer:	3.2.4 A-C
Plaats in de opleiding:	jaar 3, derdejaars: blok 1,2,3 en 4; vierdejaars: blok 1 en 2
Aantal studiepunten:	7
Docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen semester 1 Literatuur 1

- Je hebt zicht op het verschijnsel literatuur en de wisselwerking tussen literatuur en maatschappij.
- Je hebt kennis van en inzicht in de Duitstalige literatuurgeschiedenis vanaf ca. 1850 tot en met de huidige tijd, weet wat de volgende begrippen inhouden en kunt er voorbeelden bij geven:
 - Impressionismus, symbolisme, Blut- und Bodendichtung
 - Poetischer Realismus
 - Naturalismus
 - Expressionismus
 - Neue Sachlichkeit/Brecht
 - Exilliteratur/innere Emigration
 - Literatur nach dem 2 Weltkrieg:
 - o BRD, Bewältigungsliteratur, Gruppe 47, Gruppe 61
 - o Postmoderne & Popkultur
 - o DDR : Bewältigungsliteratur , Aufbau-literatur, Soz. Realismus <> Formalismus, Bitterfelder Weg
 - o Österreichische, Schweizerische Autoren
 - o Gegenwartsliteratur, Migrantenliteratur (Herta Müller, Sherko Fatah)

leerdoelen semester 2 Literatuur 2

- Je kunt de ontwikkeling van het literatuuronderwijs beschrijven en kent het praktijkgerichte model (H25).
- Je kunt literatuur en film binnen het vreemde talenonderwijs een plek geven en weet wat Interculturele Literaire Competentie inhoudt en hoe je dat binnen het curriculum een plek kunt geven. (H26)
- Je kent de literaire begrippen die voor het behandelen van jeugdliteratuur in het Duits nodig zijn.
- Je kunt deze begrippen uitleggen aan de hand van de gelezen teksten over en bij de jeugdliteratuur

leerdoelen Leesdossier 3

- Je kunt aangeven hoe je, in de twee gelezen werken uit de literatuurgeschiedenis van 1850–huidige tijd, de wisselwerking tussen literatuur en de tijd waarin de teksten geschreven zijn terugziet aan de hand van meerdere citaten en recensies of verwijzingen naar de gelezen werken.
- Je kunt je mening geven over de twee gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 aan de hand van meerdere citaten uit de gelezen werken en deze vergelijken met recensies en publicaties over de gelezen werken.
- Je kunt aan de hand van meerdere citaten uit de gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 vanuit levensbeschouwelijk perspectief je visie op de gelezen werken verwoorden.
- Je kunt aan de hand van citaten bij beide gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 twee literaire begrippen die aan je gekozen werken gekoppeld zijn verduidelijken. Let op: voor twee werken betekent dat in totaal dus vier verschillende begrippen!
- Je kunt reflecteren op de twee gelezen werken uit de jeugdliteratuur door het vergelijken van recensies en met behulp van citaten aangeven welke het meest relevant is.
- Je kunt een uitgewerkte didactische verwerking bij een van de gelezen werken uit de jeugdliteratuur maken, beargumenteren en aangeven voor welk klasniveau je dat boekje zou inzetten. In deze verwerking kun je laten zien hoe je aansluit bij de nieuwe SLO-doelen over taal- en cultuurbewustzijn.
- Je kunt aangeven bij de gelezen boeken en teksten uit de jeugdliteratuur wat het ERK niveau is en voor welk leerjaar in de school het boekje of het fragment gebruikt kan worden.
- Je kunt bij een gekozen film een didactische uitwerking maken voor een les of een door jongeren thuis uitgevoerde opdracht waarin duidelijk wordt voor welk niveau de opdracht is, er een relatie gelegd wordt met de vakliteratuur (Dönzselmann) en de nieuwe SLO-doelen over taal- en cultuurbewustzijn. Ook wordt er een combinatie van meerdere vaardigheden in verwerkt.

inhoud

In deze module staat de literatuur en cultuurgeschiedenis van de Duitstalige landen vanaf 1850 tot en met de huidige tijd centraal. Naast literatuurgeschiedenis zal er tevens aandacht geschonken worden aan de politiek-maatschappelijke geschiedenis van de betreffende tijd. Ook zal er in de college tijd ingeruimd worden voor de bespreking van enkele literaire teksten. Verder maakt de student kennis met een verfilming van een literair werken, bijvoorbeeld "Nachtzug nach Lissabon, Schachnovelle, Effi Briest, das Parfum. In het tweede semester zal aandacht gegeven worden aan jeugdliteratuur, wat daaronder verstaan wordt en hoe je deze kunt inzetten in de lespraktijk. De studenten leren het niveau van de werken te beoordelen. Ook leren ze literaire begrippen die noodzakelijk zijn om de fragmenten op de juiste manier in hun eigen lespraktijk te kunnen inzetten. Verder wordt er een relatie gelegd met verfilming van een aantal werken en hoe je die kunt inzetten in het taalonderwijs. Ook zal de student kennismaken met kijk- en luistermateriaal dat past bij de literaire periode en bij de gekozen fragmenten en teksten bij jeugdliteratuur. De studenten moeten de levensbeschouwelijke elementen en de maatschappelijke achtergronden, die in de werken naar voren komen, naast hun eigen opvattingen en die van de school kunnen leggen.

werkwijze

Als werkwijze geldt voor beide semesters dat er naast een docent gestuurde aanpak (in het begin van het studiejaar) er ook een beroep gedaan wordt op de presentatievaardigheid van de student. De werkvorm is niet alleen plenair, maar er wordt ook van je verwacht dat je alleen of in 2-tallen een presentatie geeft. Er wordt van hem/haar verwacht dat hij/zij na bestudering van diverse bronnen en recensies aan de medestudenten zijn bevindingen kan overdragen. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de moderne multimedia. De door de student te behandelen onderwerpen worden tijdens de colleges bekend gemaakt. Vanzelfsprekend mag er gerekend worden op ondersteuning van de docent.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. De module kent naast de docent sturende aanpak in het begin van het cursusjaar en eveneens een duidelijke inbreng van de student(en) in de loop van het cursusjaar. Bovendien worden er tijdens de colleges enkele literaire teksten besproken. Dit alles veronderstelt aanwezigheid en betrokkenheid bij de discussies van de student tijdens de colleges. Met andere woorden: er bestaat een duidelijke aanwezigheidsplicht. Het niet lezen van de te bespreken literaire werken kan gevolgen met zich mee brengen, bijvoorbeeld het opleggen van extra titel/een extra titel. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- cultuur, kennis van land en volk, landelijke kennistoets
- vakdidactiek
- lees-, spreek- en luistervaardigheid

literatuur

In het moduleboek staat aangegeven welke literaire teksten je dient gelezen te hebben.

afsluiting

- Na blok 2:
Schriftelijke toets (60 minuten, 2 studiepunten)
Cursus: DU 3.2.4A
Cursus naam (kort): Literatuur 1
Toets-1: Literatuur 1
- Na blok 4:
 - a. Schriftelijke toets (60 minuten, 2 studiepunten)
Cursus: DU 3.2.4B
Cursus naam (kort): Literatuur 2
Toets-1: Literatuur 2
 - b. Gedurende het jaar wordt een leesdossier opgebouwd, dat beoordeeld wordt. Dit levert 3 studiepunten op.
Cursus: DU 3.2.4C
Cursus naam (kort): Leesdossier 3
Toets-1: Leesdossier 3

3.2.5 Internationalisering

modulenaam:	internationalisering
modulenummer:	3.2.5
plaats in de opleiding:	tijdens de hele studie
aantal studiepunten:	2
docent:	A. Leune, MA MSc

leerdoelen

- Je kent uit eigen ervaring verschillen tussen de Nederlandse cultuur en de cultuur van één van de DACH-landen.
- Je kunt vanuit eigen ervaring in één van de DACH-landen en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.
- Je kunt Duits spreken en verstaan op minimaal Goethe-niveau B2+.

inhoud

Startbekwame docenten moeten Duits in allerlei situaties, receptief en productief, zonder belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe 'doeltaal voertaal' alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een langer of veelvuldig verblijf in een Duitstalig land voor elke student wenselijk. Dit kan, al of niet in een aaneengesloten periode, in de vorm van een stage, een studiesemester aan een universiteit of van excursies. Er wordt van je verwacht dat je in totaal minimaal vijf dagen verblijft in één van de DACH-landen.

Een interculturele ervaring is om verschillende redenen belangrijk. Het kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven. Het studieprogramma kent twee modules die gerelateerd zijn aan interculturele ervaring. De module 'interculturele ervaring' (3 ec) van het generieke programma in het vierde studiejaar en de module 'internationalisering' (2 ec) van het vakprogramma in het derde studiejaar. De doelen van deze vakmodule verschillen van die van de generieke module. Bij het vak spelen vakgerelateerde doelen een rol. Bij generiek zijn dit (inter)persoonlijke doelen, zoals kijken over de grenzen van je eigen context en leren van een ander perspectief.

werkwijze

Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen voor kortere of langere periode aan één van deze instellingen een stage uitvoeren. Je kunt ook kiezen om zelf een buitenlandverblijf te organiseren, zoals bijvoorbeeld deelname aan een taaltrainingscursus.

Het is mogelijk om een reis naar het buitenland te maken waarin je activiteiten uitvoert waarmee je zowel de generieke, als ook de vakgerelateerde moduledoelen behaalt. Let er dan wel op dat je dan de vakmatige als generieke moduledoelen behaalt. Voor een beschrijving van de module 'interculturele ervaring' zie de programmabeschrijving van het vierde leerjaar in de studiegids van het generieke programma. Voor meer informatie over de module 'internationalisering' zie het moduleboek.

verplichtingen

Over het buitenlandverblijf schrijf je een verslag. In dit verslag toon je aan dat je de leerdoelen gehaald hebt. Dit onderbouw je met bewijzen.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- cultuur, kennis van land en volk

literatuur

- Dönzelmann, S., & Van Beuningen, C. (2016). *Handboek vreemdetalendidactiek*. Coutinho
- Hofstede, G., & Hofstede, G.J. (2020). *Allemaal andersdenkenden*. Business Contact
- Kwakernaak, E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho
- Versluis, K., (2008). *De sympathieke reus*. Bert Bakker
- Vakliteratuur over het belang van internationalisering en interculturaliteit.

afsluiting

- Gedurende je studie voer je deze opdracht uit. Het verslag lever je in GradeWork in. Een voldoende beoordeling levert 2 studiepunten op.
 - Cursus: DU 3.2.5
 - Cursus naam (kort): Internationalisering
 - Toets-1: Internationalisering

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.2.1 Goethe, idioom

modulenaam:	Goethe, idioom
modulenummer:	4.2.1 A-B
plaats in de opleiding:	jaar 4, blok 1, 2
aantal studiepunten:	Goethe: 4, idioom: 1
docent:	G.N de Vries MA

leerdoelen

- Je beheerst luistervaardigheid op Goethe-niveau C1.
- Je beheerst gespreksvaardigheid op Goethe-niveau C1.
- Je beheerst leesvaardigheid op Goethe-niveau C1.
- Je beheerst schrijfvaardigheid op Goethe-niveau C1.
- Je beheerst idioom op Goethe-niveau C1.

inhoud

Deze module is een verdieping van de vaardighedenmodules uit de voorgaande studiejaar. De module bereidt voor op het Goethe C1-examen. Dit examen is een verplichting voor elke student. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het ERK.

werkwijze

In het college worden de vaardigheden getraind. Ook wordt er geoefend met de toetsvorm van het Goethe-examen. Er wordt gebruikt van het boek 'Prüfungstraining Goethe-Zertifikat C1'.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vaardigheden
- grammatica
- idioom
- vakdidactiek

literatuur

- Erkundungen C1
- Prüfungstraining Goethe-Zertifikat C1
- Übungsmaterialien Goethe C1: [Übungsmaterialien: Goethe-Zertifikat C1](#)
- Thematisch woordenschat Duits

afsluiting

- Tijdens blok 1, 2:

In het najaar wordt deelname aan het Goethe C1-examen aangeboden. De vier studiepunten voor de vaardigheden worden toegekend als dit examen is behaald. De kosten van de eerste en tweede gelegenheid van het examen zijn voor rekening van de Hogeschool.

Cursus: DU 4.2.1A

Cursus naam (kort): Goethe

Toets-1: Goethe luistervaardigheid

Toets-2: Goethe gespreksvaardigheid

Toets-3: Goethe leesvaardigheid

Toets-4: Goethe schrijfvaardigheid

- Na blok 2:

Schriftelijk tentamen (60 minuten, 1 studiepunt)

Cursus: DU 4.2.1B

Cursus naam (kort): Idioom 13

Toets-1: Idioom 13

4.2.2 Landelijke kennistoets

modulenaam:	Landelijke kennistoets
modulenummer:	4.2.2
plaats in de opleiding:	jaar 4, blok 1,2
aantal studiepunten:	1
docent:	A. Leune, MA MSc

leerdoelen

De module bereidt voor op de landelijke kennistoets (lkt) Duits, die verplicht is voor alle studenten. Voor de leerdoelen zie een beschrijving van kennisdomein 2.1.3, 3.1 en 3.2 van de kennisbasis Duits: [kennisbasis-bachelor-duits.pdf \(10voordeleraar.nl\)](#)

inhoud

De lkt toetst twee onderdelen van kennisbasis voor Duits, zoals die opgesteld is in samenwerking met Leraar24 en het werkveld: grammatica en kennis van land en volk. Tijdens het college worden deze onderdelen van de kennisbasis herhaald. De te beheersen onderdelen zijn beschreven in de kennisbasis en de vragen zijn hierop gebaseerd.

werkwijze

Tijdens het college wordt grammatica en cultuur, kennis van land en volk herhaald.

verplichtingen

Om de kennistoets te mogen maken moet een student zijn P hebben, de twee tentamens voor cultuur, kennis van land en volk van leerjaar 1 en 2 gehaald hebben en alle grammaticatentamens van jaar 1 tot en met het januaritentamen van leerjaar 3. Dit betekent dat de meeste studenten aan het eind van jaar 3 van de studie voor de eerste keer aan de kennistoets deel kunnen nemen.

leerlijnen

- grammatica
- cultuur, kennis van land en volk
- literatuur

literatuur

- Deutsche Grammatik und Rechtschreibung
- Basisgrammatica Duits
- Grammatik Lite
- Erkundungen C1
- Tatsachen über Deutschland

afsluiting

Deze module wordt afgesloten door de kennistoets (120 minuten; 1 studiepunt) met een voldoende te maken. Deze wordt elk cursusjaar rond november en juni afgenomen. De toets wordt digitaal afgenomen op Driestar hogeschool

Cursus: DU 4.2.2

Naam (kort): Landelijke kennistoets

Toets-1: Landelijke kennistoets

4.2.3 Vakdidactiek praktijkopdracht

Modulenaam:	vakdidactiek praktijkopdracht
Modulenummer:	4.2.3
Plaats in de opleiding:	jaar 4, blok 1,2
Aantal studiepunten:	3
Docent:	A. Leune, MA MSc

leerdoelen

- Je kunt een lessenserie met spreekvaardigheid, leesvaardigheid, luistervaardigheid en schrijfvaardigheid ontwerpen over een overkoepelend thema met behulp van de principes van de Didactische Diamant.
- Je kunt een lessenserie ontwerpen met als leeractiviteiten frontaal lesgeven, zelfstandige verwerking en groepswork.

inhoud

Bij deze module ga je aan de slag met de zeven ontwerpprincipes van de Didactische Diamant (Murre, 2019). Je beoordeelt vanuit dat perspectief enkele lessen op de kennisbank van Driestar educatief. Vervolgens ga je zelf met de didactische diamant aan de slag door het ontwerpen en geven van drie lessen. Het vakdidactisch ontwerp van de lessen stem je uiteraard af op de afstudeerrichting (v)mbo, havo of vwo) en onderbouwt dat ook. De lessenserie en onderbouwing ervan presenteert je door middel van een lesvoorbereidingsformulier en lesmateriaal.

werkwijze

In het college behandelen we de ontwerpprincipes van de Didactische Diamant. Verder bespreken we voorbeelden van lessen die op de didactische diamant gebaseerd zijn en verzamelen ideeën voor een lessenserie.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- vakdidactiek
- grammatica
- vaardigheden
- idioom

literatuur

- Murre, P.M. (2019). *Meer door minder*. Driestar educatief.
- Dönszlemann et al. (2020). *Handboek vreemdetalendidactiek*. Coutinho

afsluiting

Gedurende blok 1 en 2 kan de opdracht worden ingeleverd in GradeWork. Een voldoende resultaat levert 3 studiepunten op.

Cursus: DU 4.2.3

Cursus naam (kort): Vakdidactiek praktijkopdracht 2

Toets-1: Vakdidactiek praktijkopdracht 2

4.2.4 Literatuur, leesdossier

modulenaam:	literatuur, leesdossier
modulenummer:	4.2.4 A-B
plaats in de opleiding:	jaar 4, blok 1, 2
aantal studiepunten:	4
docent:	G.N. de Vries MA

leerdoelen semester 1 Literatuur 3

- Je hebt zicht op het verschijnsel literatuur en de wisselwerking tussen literatuur en maatschappij.
- Je hebt kennis van en inzicht in de Duitstalige literatuurgeschiedenis vanaf ca. 1850 tot en met de huidige tijd, weet wat de volgende begrippen inhouden en kunt er voorbeelden bij geven:
 - Impressionismus, symbolismus, Blut-und Bodendichtung
 - Poetischer Realismus
 - Naturalismus
 - Expressionismus
 - Neue Sachlichkeit/Brecht
 - Exilliteratur/innere Emigration
 - Literatur nach dem 2 Weltkrieg:
 - o BRD, Bewältigungsliteratur, Gruppe 47, Gruppe 61
 - o Postmoderne & Popkultur
 - o DDR : Bewältigungsliteratur , Aufbau-literatur, Soz. Realismus <> Formalismus, Bitterfelder Weg
 - o Österreichische, Schweizerische Autoren
 - o Gegenwartsliteratur, migrantenliteratuur (Herta Müller, Sherko Fatah)

leerdoelen leesdossier 4

- Je kunt aangeven hoe je, in de twee gelezen werken uit de literatuurgeschiedenis van 1850– huidige tijd, de wisselwerking tussen literatuur en de tijd waarin de teksten geschreven zijn terugziet aan de hand van meerdere citaten en recensies of verwijzingen naar de gelezen werken.
- Je kunt je mening geven over de twee gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 aan de hand van meerdere citaten uit de gelezen werken en deze vergelijken met recensies en publicaties over de gelezen werken.
- Je kunt aan de hand van meerdere citaten uit de gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 vanuit levensbeschouwelijk perspectief je visie op de gelezen werken verwoorden.
- Je kunt aan de hand van citaten bij beide gelezen werken uit de literatuur vanaf ca. 1850 twee literaire begrippen die aan je gekozen werken gekoppeld zijn verduidelijken. Let op voor twee werken betekent dat in totaal dus vier verschillende begrippen!

inhoud

In deze module staat de literatuur en cultuurgeschiedenis van de Duitstalige landen vanaf 1850 tot en met de huidige tijd centraal. Naast literatuurgeschiedenis zal er tevens aandacht geschonken worden aan de politiek-maatschappelijke geschiedenis van de betreffende tijd. Ook zal er in de college tijd ingeruimd worden voor de bespreking van enkele literaire teksten. Verder maakt de student kennis met een verfilming van een literair werk, bijvoorbeeld "Nachtzug nach Lissabon, Schachnovelle, Effi Briest, das Parfum. De studenten moeten de levensbeschouwelijke elementen en de maatschappelijke achtergronden, die in de werken naar voren komen, naast hun eigen opvattingen en die van de school kunnen leggen.

werkwijze

Als werkwijze geldt dat er naast een docent gestuurde aanpak (in het begin van het studiejaar) er ook een beroep gedaan wordt op de presentatievaardigheid van de student. De werkvorm is niet alleen plenair, maar er wordt ook van je verwacht dat je alleen of in 2-tallen een presentatie geeft. Er wordt van hem/haar verwacht dat hij/zij na bestudering van diverse bronnen en recensies aan de medestudenten zijn bevindingen kan overdragen. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de moderne multimedia. De door de student te behandelen onderwerpen worden tijdens de colleges bekend gemaakt. Vanzelfsprekend mag er gerekend worden op ondersteuning van de docent.

verplichtingen

Je woont minimaal 80% van de colleges bij. De module kent naast de docent sturende aanpak in het begin van het cursusjaar en eveneens een duidelijke inbreng van de student(en) in de loop van het cursusjaar. Bovendien worden er tijdens de colleges enkele literaire teksten besproken. Dit alles veronderstelt aanwezigheid en betrokkenheid bij de discussies van de student tijdens de colleges. Met andere woorden: er bestaat een duidelijke aanwezigheidsplicht. Het niet lezen van de te bespreken literaire werken kan gevolgen met zich mee brengen, bijvoorbeeld het opleggen van extra titel/een extra titel. Bij absentie wordt er van je verwacht dat je de opdrachten, die in het moduleboek vermeld staan, zelfstandig verwerkt of inlevert. Bovendien verwachten we een actieve participatie aan de discussies.

leerlijnen

- cultuur, kennis van land en volk
- vakdidactiek
- lees-, spreek- en luistervaardigheid

literatuur

In het moduleboek staat aangegeven welke literaire teksten je dient gelezen te hebben.

afsluiting

- Na blok 2:
Schriftelijke toets (60 minuten, 2 studiepunten)
Cursus: DU 4.2.4A
Cursus naam (kort): Literatuur 3
Toets-1: Literatuur 3
- Gedurende blok 1 en 2 wordt een leesdossier opgebouwd, dat beoordeeld wordt. Dit levert 2 studiepunten op.
Cursus: DU 4.2.4B
Cursus naam (kort): Leesdossier 4
Toets-1: Leesdossier 4

Driestar hogeschool

Driestar educatief

Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 info@driestar-hogeschool.nl

www.driestar-hogeschool.nl

*Driestar hogeschool leidt - al sinds 1944 - leraren op die met hart en ziel een bijdrage leveren aan het christelijk onderwijs.
Wij zijn een onderdeel van kenniscentrum Driestar educatief en werken nauw samen met Driestar onderwijsadvies.*